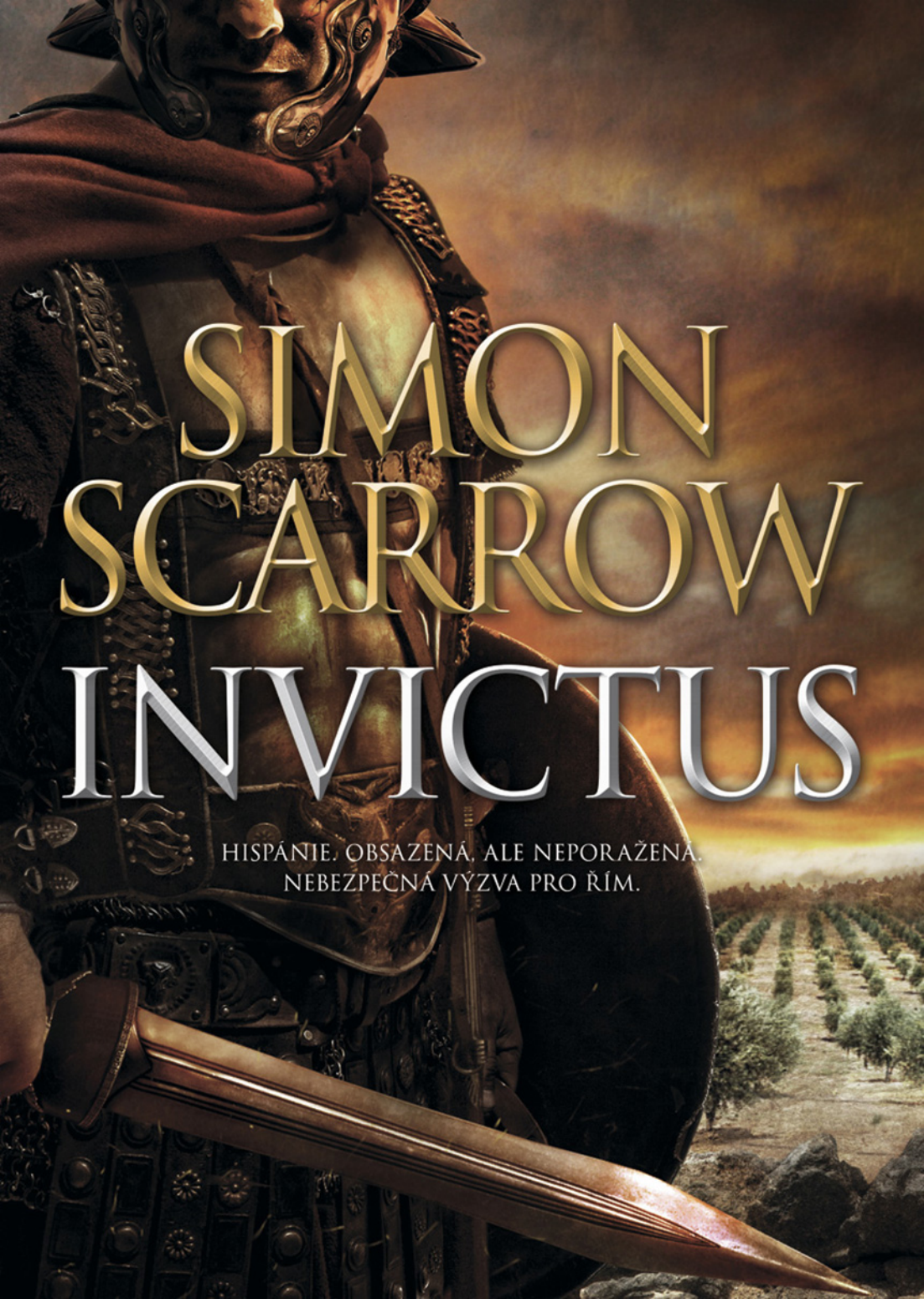

A movie poster for the film 'Simon Scarrow: Invictus'. The background features a Roman soldier in detailed armor, including a helmet with a crest and a red cloak, holding a sword. The scene is set against a dramatic, cloudy sky at sunset or sunrise. In the lower right, a landscape with rows of olive trees is visible.

SIMON SCARROW INVICTUS

HISPÁNIE. OBSAZENÁ, ALE NEPORAŽENÁ.
NEBEZPEČNÁ VÝZVA PRO ŘÍM.

INVICTUS

SIMON SCARROW INVICTUS

Přeložil Milan Dvořák

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2017

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2016 Simon Scarrow

All rights reserved.

Z anglického originálu *Invictus*

(First published by Headline Publishing Group, Great
Britain, 2016)

přeložil © 2017 Milan Dvořák

Redakce textu: Dana Packová

Jazyková korektura: Mirka Jarotková

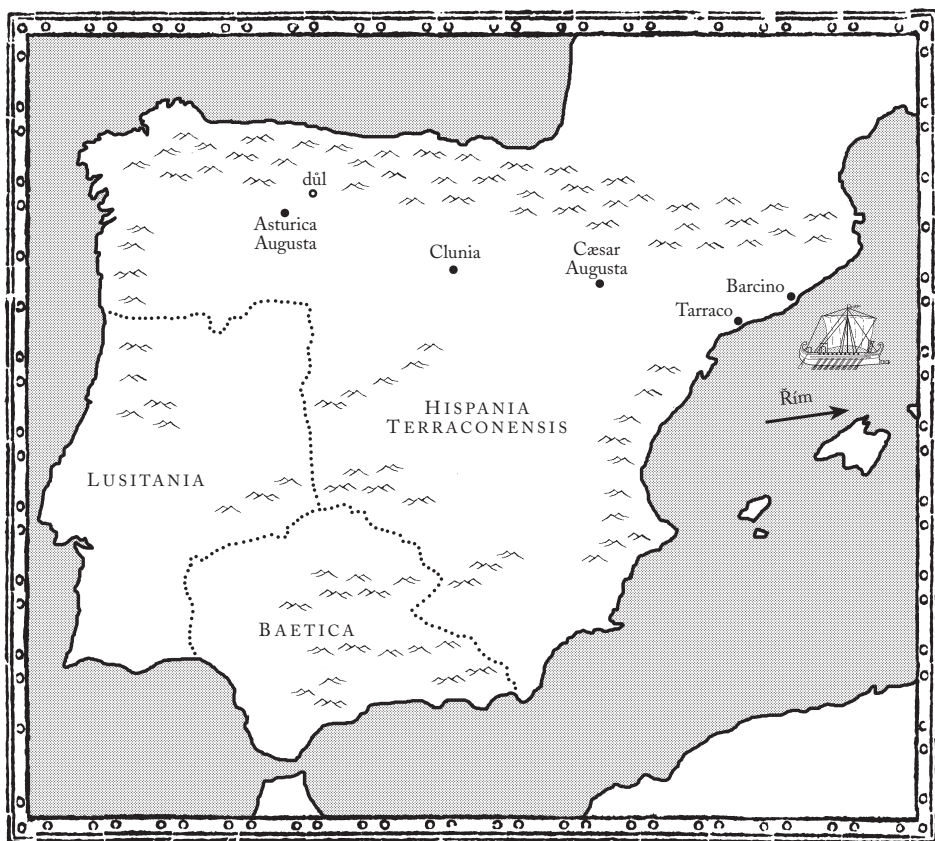
Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-774-5 (pdf)

Věnuji Louise
LMLX

HISPÁNIE V ROCE 54 N. L.

CÍSAŘSKÝ DŮL ARGENTIUM

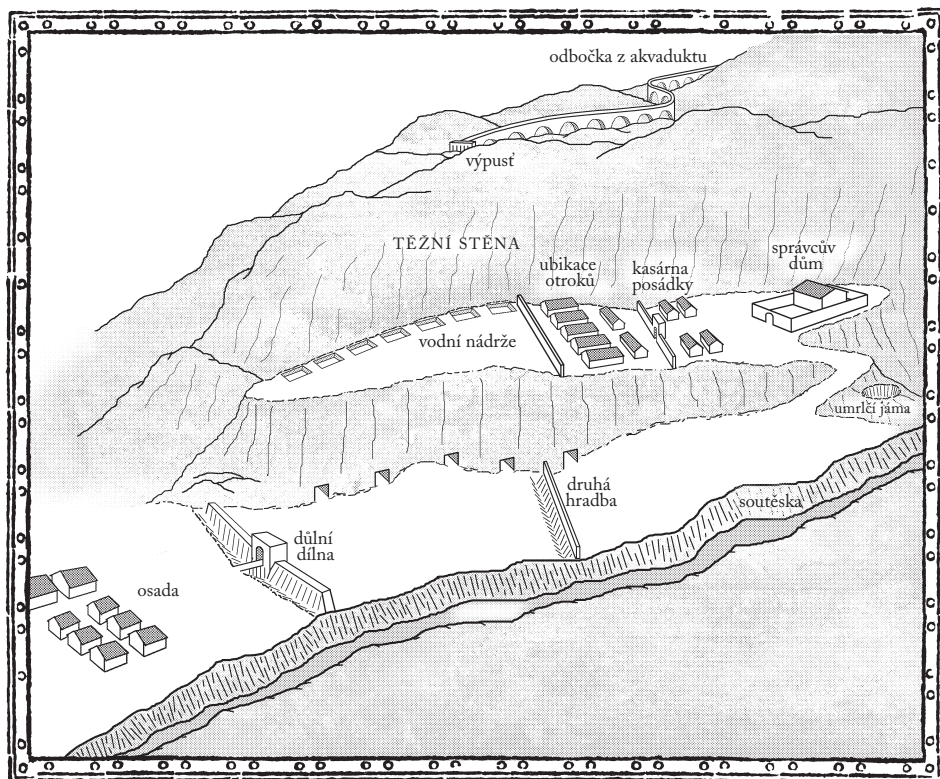
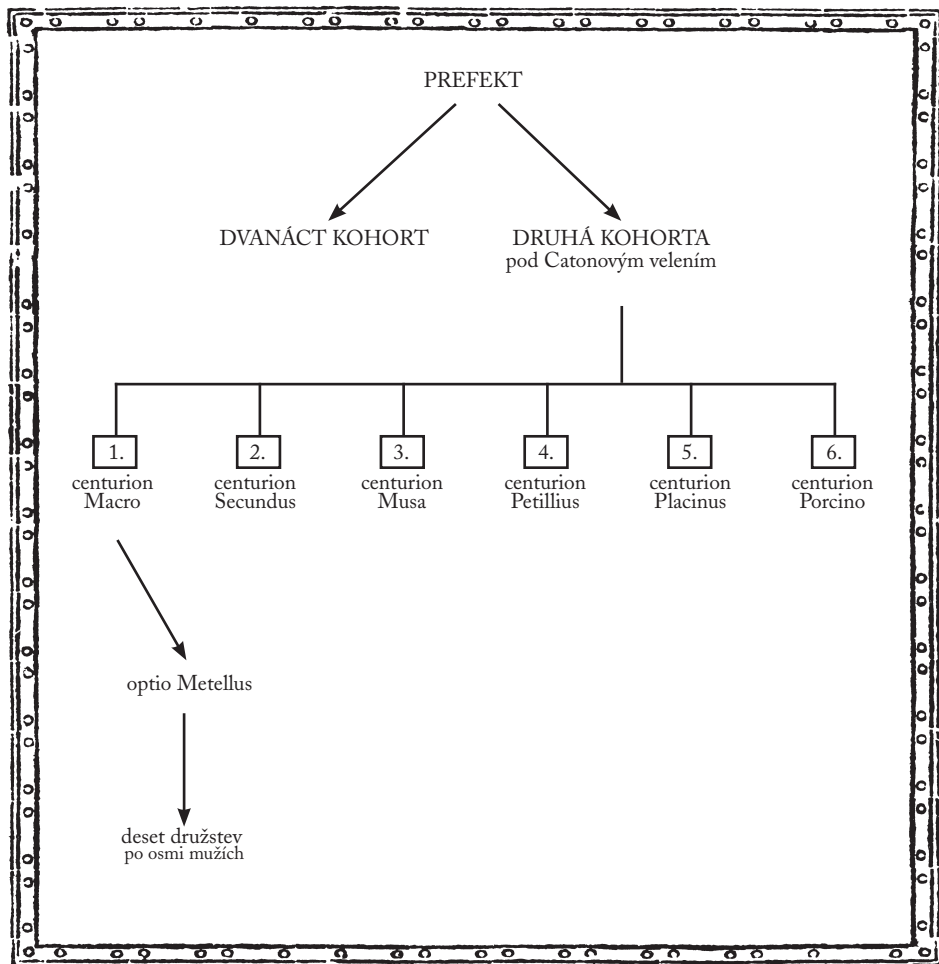

SCHÉMA VELENÍ PRETORIÁNSKÉ GARDY

Seznam postav

V Římě

Quintus Licinius Cato, prefekt

Lucius Cornelius Macro, centurion

císař Tiberius Claudius Augustus Germanicus

Agrippina, Claudiova čtvrtá manželka

Nero, Agrippinin syn a Claudiův prasynovec

Britannicus, syn Claudia a jeho třetí manželky Messaliny

Narcissus, řecký císařský propuštěnec, přívrženec Britannica

Pallas, řecký císařský propuštěnec, Agrippinin milenec a přívrženec

Nerona

legát Aulus Vitellius, příslušník Neronovy strany

senátor Lucius Annaeus Seneca, zámožný vlastník půdy

Lucius Scabarus, hostinský

Gaius Gannicus, gardista

Polidorus, ceremoniář v císařském paláci

Na dole

správce Gaius Nepo, odpovědný za dodávky stříbra pro císaře

Druhá pretoriánská kohorta

tribun Aulus Valerius Cristus

centurioni Placinus, Secundus, Porcino, Petillius, Musa, Pulcher

Gaius Getellus Cimber, městský úředník z Lancie

Metellus, Pulcherův optio

Sentiacus, Petilliův optio

Pastericus, Neponův optio

Collenus, optio čtvrté pretoriánské kohorty

Ostatní

Iskerbeles, vůdce vzbouřenců

Caratacus, zajatý britský král kmene Catuvellaunů

Julia, zesnulá Catonova manželka

Lucius, syn Catona a Julie

senátor Sempronius, Juliin otec

Petronella, Luciova chůva

Amatapus, majordomus v Juliině domě

Titus Pelonius Aufidius, soudní úředník v Asturice Augustě

Callaecus, rebel

Publius Ballinus, guvernér Hispanie Terraconensis

Caius Glaecus, šéf cechu obchodníků s olivami

Micus Aeschleus, obchodník s otroky

Gaius Hettius Gordo, vrchní úředník Antia Barky

Ač tvrdě hrál si se mnou čas,
skučení nikdy neslyšel.
Já hlavu zkrvavělou zas
po ráně zved jsem do výše.

Pláč, hněv a konec nadějí
a přízrak hrůzy v tmoucích tmách
ať nade mnou se vznášejí.
Mně nenaženou nikdy strach.

William Ernest Henley, *Invictus*

Prolog

*Provincie Hispania Terraconensis
počátek léta 54 n. l.*

Když mžourajícího vězně vyvlekli na sluncem zalité fórum Asturiky Augusty, zazněly z velkého davu rozezlené výkřiky. Zatímco čekal, až se ze své usedlosti vrátí římský soudce, aby vynesl rozsudek, byl v řetězech vězněn v jedné z vlhkých kobek pod budovou senátu. Teď stál sudí na schodech před senátní budovou, obstoupený dalšími hodnostáři města, přioděnými do nádherných tóg a vyšívaných tunik, a připraven pronést výrok. Přihlízející ani vězeň ovšem v podstatě nepochybovali, jaký bude jeho osud.

Iskerbeles napadl a zabil úředníka, který dorazil do jeho vsi, aby jako splátku dluhu vůči bájeslovně bohatému senátorovi ve vzdáleném Římě požadoval otroky. Muže usmrtil před stovkami svědků a vojáky pomocné kohorty, již nešťastného propuštěnce, vyslaného k inkasování dlužné částky, doprovázeli. Že úředník právě vydal rozkaz pochytat deset vesnických dětí a že rána byla zasazena v okamžiku hněvu, to nebylo důležité. Iskerbeles byl mohutně stavěný chlap s tmavými a divokými očima pod rozložitým obočím. Uhodil propuštěnce do obličeje, takže ten odletěl nazad a rozčísl si lebku o hranu kamenného vodovodního žlabu. Byl to zlý obrat osudu, tím krutější, že důstojník velící vojákům pomocné kohorty rozkázal, aby spolu s dětmi zajali i náčelníka vesnice. Děti ovšem měly být odvedeny a prodány do otroctví, zatímco Iskerbeles bude postaven před soud a odsouzen k veřejné popravě.

Svou ženu naposledy viděl, jak v zoufalství objímá jejich dvě dcerky a vzlyká do záhybů své tuniky. Po denním pochodu dorazili zajatci do Asturiky Augusty, kde se Iskerbeles ocitl v řetězech v cele a spoutané děti v koloně odsouzenců k prodeji na velkém otrokářském tržišti v hlavním městě provincie Tarraku. Vesnický předák byl už vyhladovělý skoro k smrti a těžké železné okovy mu bolestivě rozedřely zápěstí. Vlasy měl rozčuchané a byl natolik potřísněn vlastními výkaly, že se deset strážných, kteří ho vedli,

od něho odtahovalo a špičkami kopí ho pošťuchovalo, aby skrze dav doklopýtal pod schody. Zlobné výkřiky lidí z města a těch, kdo dorazili z okolního venkova, začaly slábnout, když okolostojící spatřili, v jakém je žalostném stavu, a když se s ním vojáci pod schody zastavili, vládlo na fóru pochmurné ticho. I lidé u trhoveckých stánků na opačném konci zmlkli, podlehli napjatému ovzduší, obrátili se a upřeli zraky k senátu.

„Hele, postav se rovně!“ zasyčel jeden ze strážných a dloubl vězně tupým koncem ratiště do kříže. Iskerbeles zavrával o půl kroku kupředu, pak se vzpurně vytáhl a nakvašeně vzhlédl k soudci. Centurion velící eskortě si odkáslal a zahulákal jako na přehlídkovém seřadišti, aby ho všichni na fóru slyšeli: „Nejvyšší ctihodný Tite Pelonie Aufidie, soudce Asturiky Augusty, předvádím Iskerbela, vesnického předáka z Guapaciny, abys nad ním vynesl soud ve věci vraždy Gaia Democla, zástupce senátora Lucia Annaea v Římě. K vraždě došlo o idách předchozího měsíce a svědkem jsem se stal já stejně jako vojáci, kteří jsme měli za úkol Democla chránit. Pachatel nyní očekává tvůj rozsudek.“

Centurion úsečným trhnutím hlavou sklopil bradu a ukročil stranou, když soudce sestoupil po několika schodech, aby se vydělil z hloučku místních senátorů a městských písařů, ale pořád stál nad davem shromážděným před ním. Při zkoumání tváří nasadil Aufidius přezíravý výraz. Nedalo se mezi nimi přehlédnout doširoka rozprostřené nepřátelství. Z neúhledného ustrojení a neupravených vlasů mnoha přítomných vyvozoval, že mezi obyvateli města jsou i vězňovi lidé, kteří neuvítají to, co má nastat. Mohlo by dojít k potížím, pomyslel si sudí a pocítil úlevu, že v postranní ulici vedle městského senátu nechal nastoupit do pohotovosti zbytek pomocné kohorty. Pacifikaci Hispánie sice vyhlásil první císař Augustus už skoro před sto lety, ale to bylo až po dvou stoletích konfliktu. Pořád jsou tu některé severní kmeny, jež odmítají padnout před Římem na kolena, a mnohé další, které jsou přinejlepším vzdorovitě a nic by je nepotěšilo víc než shodit římské jho, jež se projevilo jako tak těžké břemeno. Je vlastně překvapivé, uvažoval Aufidius, že takový hrdý a bojovný lid vůbec přijal *pax romana*. Mír tyhle kmeny jednoduše nemají v povaze.

A proto se jim musí vládnout železnou rukou. Zkrabatil přísně čelo.

„Že jsi ten zločin spáchal, o tom není pochyb. Byla u toho spousta svědků. Jsem tudíž povinen vynést hrdelní rozsudek. Než to však udělám, dám ve

jménu římské spravedlnosti odsouzení poslední příležitost, aby požádal o odpuštění svých činů a usmířil se se světem, než odejde mezi stíny. Iskerbele, chceš pronést nějaká poslední slova?“

Vesnický náčelník vystrčil bradu dopředu, zhluboka se nadechl a zvučně, zřetelně odvětil: „Římská spravedlnost? Na římskou spravedlnost plivu!“

Centurion pozvedl pěst a chystal se udeřit, ale soudce ho mávnutím zadržel. „Ne! Jen ať mluví. Ať se v očích zákona a před těmihle lidmi ještě víc odsoudí!“

Voják neochotně zaujal původní postoj, Iskerbeles opovržlivě zkrřivil rty a pokračoval: „Smrt toho zatraceného zkurvysyna propuštěnce byla přirozená spravedlnost. Přišel do naší vsi, aby nám sebral zrní, olej a všechno cenný, co jsme měli. Když jsme jeho požadavky odmítli, pohrozil, že nám odejme děti. Vztáh ruku na syna naší vesnice, a tak jsem ho sejmul. Náhodou, ne úmyslně.“

Aufidius potřásl hlavou: „To nic neznamená. Poškozený svým jednáním plnil svou zákonnou povinnost. Vymáhal jménem svého pána dluh.“

„Toho pána, co naší vsi před třema rokama půjčil, když jsme měli neúrodu, a potom při každém výročí úvěru zvyšoval úrok, takže jsme mu nikdy nemohli zaplatit.“

Soudce pokrčil rameny: „Možná, ale to je zákonné. Uzavřeli jste se senátorem Annaem prostřednictvím jeho pověřence dohodu. Znal jsi podmínky, než jsi jménem svých lidí přičinil na smlouvu pečeti. Senátor tedy jedná podle práva, když požaduje plné splacení.“

„Plný splacení plus úrok. Celou polovinu původní půjčky navíc! Jak mu můžeme zaplatit? A taky nejsme jediný obětí toho hnusného psa.“ Iskerbeles se napůl obrátil a oslovil dav: „Všichni znáte toho chlapa, co jsem ho zabil, toho neřáda Democla, kterej podfouknul nejenom lidi z naší vsi, ale skoro všechny vesnice v kraji. Jeho pacholci se už zmocnili stovek lidí z našeho kmene, když nemohli pánovi zaplatit. Většina jich je odsouzených do dolů v kopcích. Tam budou dřít, dokud neumřou vyčerpáním nebo nezůstanou zaživa pohřbení ve smrticích štolách ve skalách. Nikomu z těch, co tu jsou, nemusím hrůzy těch dolů připomínat!“

Aufidius se usmál: „A přesto se nám to snažíš připomenout. Osud odsouzených do dolů je dobře znám, Iskerbele. Ale je to zasloužený trest pro všechny, kdo poruší zákon.“

„Cha! Mluvíš o zákoně. O zákoně, kterej nám vnutili římský mocipáni. O zákoně, co neni nic jinýho než nástroj, kterým se ospravedlňuje loupení našeho zlata, našeho stříbra, naší půdy, našich domovů a naší svobody. Římskej zákon je urážka pro přirozenej řád, poskvrna na každým kousíčku naší důstojnosti.“ Odmlčel se a upřel na zástup posupný pohled: „Kdo je tady tak nízký stvoření, že snese takovou pohanu? Jste všichni prašiví psi, co se ponižujou natolik, že žadoněj o zbytky a lížou boty těm, kdo je bičováním a hladem nutěj k naprostý podřízenosti? Copak tu není nikdo, kdo by se tyranii Říma postavil? Nikdo?“

„Pryč s Římem!“ vykřikl hlas z prostředka davu. Tváře se obracely a rozhlížely. K hlasu se přidal jiný a do narůstajícího hněvu se zapojovaly další. Nato muž stojící v houfu skoro vepředu zahrozil pěstí a zařval: „Smrt Aufidiovi!“ Byl to mohutně stavěný chlap s kulatou pleší. Kolem těla měl těsně ovínutý ovčácký plášť, švihal rukou do vzduchu, začal skandovat a lidé kolem něho se přidávali.

Soudce před protestem o půl kroku ustoupil a rychle pokynul centuriovi: „Vykonej rozsudek. Odtáhněte ho odsud! Honem!“

Centurion přikývl a odkašlal si: „Eskorto! Sevřít řady kolem vězně!“

Vojáci pomocné kohorty pozvedli štíty a kopí a vytvořili kolem Iskerbela těsnou stěnu, zatímco jejich velitel se chopil volného konce řetězu visícího z vězněva krku, škulb jím a vedl odsouzence pryč: „Jdeme.“

Vykročili podél schodiště před budovou senátu a začali si razit cestu po okraji fóra k ulici vedoucí k východní bráně města. Za ní byl nízký pahorek s mírnými svahy, na jehož návrší město popravovalo své zločince. Když Iskerbeles vzhlédl, spatřil přes taškové střechy města v dálce popravčí četu, která byla vyslána napřed, aby vykopala jámu pro sloup a sestrojila dřevěnou konstrukci, na níž měl být ukřižován. Poté ho centurion bolestivým trhnutím za řetěz vtáhl do úzké uličky. Jako ve většině už zavedených římských sídel byly i v Asturice Augustě ulice lemovány obchůdky a dílničkami, nad nimiž byla zbudována další podlaží k ubytování rychle rostoucího obyvatelstva města.

Na lidi v ulici vyštěkl centurion rozkaz, aby uhnuli z cesty, a obyvatelé si snaživě pospíšili do stran, přičemž ženy popadly malé děti a starší občané se neohrabaně klidili z jízdní dráhy a vystupovali na chodníky. Za vězněm a jeho doprovodem se do ulice vevalil zástup, jehož křik, sevřený mezi vypí-

najíci se zdmí po obou stranách, plnil dusný vzduch hukotem. Centurion se ohlédl přes rameno na vězně a výsměšně se zašklebil.

„Však ona těm pacholkům dojde řeč, až tě uviděj přitlučenýho a vyzdvíženýho, kam patříš.“

Iskerbeles na popichování neodpověděl, nýbrž se soustředoval na to, aby se udržel na nohou, jak ho vláčeli po dláždění ulice. Vojáci pomocné kohorty, kteří ho obklopovali, se prodírali kolem čumilů na chodnících.

„Copak se s ním stalo?“ optal se centuriona moudře vyhlížející stařec.

„Do toho ti zatraceně nic není,“ odsekl důstojník. „Uхни, ať můžeme projít!“

„To je Iskerbeles,“ odpověděla starochovi tlustá žena.

„Iskerbeles? Náčelník Iskerbeles?“

„Jo, ta duše ubohá. Popravěj ho za to, že zabil lichváře.“

„Popravěj?“ odplivl si starý muž do strouhy u nohou nejbližšího vojáka.

„To není žádný zločin. Anebo by bejt neměl.“

Žena pozdvihla pěsti: „Nechte ho bejt, vy římský psi. Pusťte ho!“

Lidé na obou stranách se k jejímu pokřiku okamžitě připojili, takže se šířil ulicí kupředu i nazpět a zazníval i z houfu kráčejícího za nevelkým oddílem vojáků. Brzy jim i Iskerbelovi zaznívalo ohlušujícím hřimavým zvukem do uší jeho jméno, a náčelník se nedokázal ubránit sotva znatelnému úsměvu uspokojení, i když ho právě vedli vstříc trýznivé smrti. Lidé z jeho kmene i mnozí domorodí obyvatelé, kteří se přestěhovali do měst, si nadále uchovávají ducha odporu vůči vetřelcům, s nimiž po tolik generací bojovali. Cenou za mír vyhlášený Římany je, že je svými patami drtí, a Iskerbeles se modlil k bohyni Ataecině, ať veškerou silou svého rozlícení udeří na Římany a pohne své přívržence, aby cizáky pobíjeli, spalovali a zahnali zpět do moře.

Kousek před nimi vyšlo z hospody několik mladých mužů, aby se podívali, co způsobilo ten povyk. Když Iskerbeles zvedl oči, uviděl jejich úpravné tuniky a hladce vyholené tváře a odhadl, že jsou to ratolesti bohatších měšťanů, kteří dávno spojili svůj osud s uchvatiteli a nadšeně přejali vzhled i vznešené způsoby Římanů. Pár mladíků nadále drželo v rukou poháry s hladkou polevou, ten nejbližší svůj pozdvihl a hlasitě provolal přípitek.

„Smrt vrahům! Povídám, smrt Iskerbelovi!“

Někteří z jeho kumpánů po něm střílili úzkostnými pohledy, ale ostatní přípitek zopakovali a na blížícího se odsouzence posměšně pokřikovali.

Obtloustlá žena se do nich okamžitě pustila, přizvedla lem své potřhané stoly, vyrazila přes chodník a masitou rukou uštědřila jejich vůdci rázný políček. „Ty ožralej pitomče!“

Mladík byl sice podroušený, ale úder vydržel a krátce potřásl hlavou, aby si ji projasnil, načež sevrhel pravičku v pěst, uhodil ženu do obličeje a rozbíl jí nos, až jí z dírek vyrazil jasně karmínový potůček.

„Drž hubu, ty babizno. Jestli se nechceš přidat támhle ke svému přítelíkovi, až ho budou křížovat.“

Žena si na nos přitiskla ruku, pak shlédla na krev ve své dlani, vydala ze sebe řezavé zaječení, nato se na mladého muže vrhla a začala do něho bušit pěstmi.

„Vy parchanti! Parchanti! Všecko z nás vycucáváte!“

Vřískala tak pronikavě, že ti nejbližší v davu přestávali brebentit, obraceli se a hleděli směrem k ní. Rázem jim došlo, o co v rozmíšce jde, a jako vlna se pohnuli k hospodě, aby se spěšně zapojili do útoku ženy na mládence, kteří se jim znenadání stali symbolem všech příčin jejich strádání. Ve zběsilém výtrysku zuřivosti vylétly pěsti, nastalo tahání za vlasy, vykřikování urážek a kopání, rvačka se okamžitě přelila do ulice před vězněm a jeho eskortou. Centurion se zarazil a vydal halasný vzdech.

„Práce pitomá, chátra odporná. Víc nepotřebuju.“ Předal řetěz jednomu ze svých mužů a zdvihl svou silnou révovou centurionskou hůl. „Držte se při sobě, až se budeme probíjet tou chamradí. A ne aby někdo uvíznul. Když se vám budou plést pod nohy, přetáhněte je, ale nic víc. Už tak jsou jaksepatří dopálený, tak jim neposkytujte další záminky. Je to jasný? Tak se držte pohromadě a jdem.“

Máchl holí ve směru ulice a pomalým, ale vyrovnaným tempem vykročil. Když se oddíl blížil k okraji zuřivé šarvátky, zvedl důstojník odznak své moci a vyštěkl: „Z cesty!“

Jednoruký muž se nervózně rozhlédl a odcupital ke straně ulice, ale ostatní se dál bezhlavě prali.

„Tak dost,“ zahuhlal centurion. Rozmáchl se holí a prudce jí uhodil nejbližšího muže do ramenou. Zasažený s bolestným zařváním zapadl do davu, velitel se znovu rozehnal a zasáhl tentokrát sukovitou hlavicí hole do kříže nějakou ženu. Ta klesla na kolena, důstojník ji volnou rukou odstrčil stranou a vkročil do mezery. Stačilo ještě pár ran, aby si obyvatelé města uvě-

domili nebezpečí a snažili se mu uhnout z cesty. Vojáci velitele následovali a za použití štítů si klestili průchod mezi zápasícími, zatímco Iskerbeles se ze všech sil snažil zůstat na nohou, když do něho muži z obou stran vráželi. Prodrali se pranicí a dostali se na křižovatku, kde náčelníkovu pozornost upoutal zákmit pohybu po jedné straně. Vrhł pohled příčnou ulicí a zahlédl, jak další křižovatku na rovnoběžné trase překračuje skupinka mužů v tmavohnědých pláštích. Pak byli pryč.

Ke skutečnosti ho vrátilo drsné škubnutí řetězu, které voják pověřený jeho vedením doplnil zavrčením: „Hejbni prdelí.“

Příslušník kohorty mluvil místním nářečím, jen s mírnou odchylkou ve výslovnosti, a Iskerbeles mu věnoval upřený pohled: „Ty nejseš Říman. Z východu provincie, mám pravdu?“

Voják pokrčil rameny: „Barcino.“

„Tak to jsi jeden z nás. Proč sloužíš těm římskejm psům? Copak nechceš být svobodnej?“

„Svobodnej? A co bych byl?“ zasmál se voják drsně. „Akorát selskej hřbet s holou prdelí, co se pro kousek žvance plahočí po nějakým zasraným políčku. Jestli tohle je svoboda, tak si ji strč někam.“

Iskerbelovy oči se zúžily: „Tak ty nemáš v těle kouska odvahy? Kouska cti? Kouska studu?“

„Stydím se leda za to, že poslouchám tvoje skuhrání,“ zalomcoval ozbrojenec řetězem. „Sklapni hubu, kamaráde, a nech si svý vejklady.“

Když se vymanili z davu, přidal centurion do kroku, a jakmile se ulice stočila kolem malého chrámu doleva, vynořila se před nimi městská brána. Strážní po obou stranách se při pohledu na důstojníka probrali k životu a vytáhli se do pozoru, když se k nim blížil. Na rozdíl od příslušníků pomocné kohorty to nebyli praví vojáci, nýbrž jen muži najatí městským senátem, aby vymáhali mýtné za vstup do města. Byli vybaveni zbraněmi a všemožnou zbrojí, která byla lacino k sehnání, aby ve své roli vypadali věrohodně. Centurion si jich skoro ani nevšiml, když vedl oddíl stínem brány a do jasné sluneční záře v otevřené krajině za městskými hradbami. Cesta byla pár mil dlážděná, než se změnila v prašnou stezku, vinoucí se dál mezi kopci. Na vstup do města čekali ve frontě kupci s kárami a rolníci vedoucí těžce naložené muly, kteří vězni procházejícímu kolem nevěnovali ani pohled. Na konci fronty míjeli obchodníka s koni, který tu stál se svými

společníky a řádkou zvířat, po nichž centurion přešel závistivým okem, když si je porovnal s mizernými herkami, se kterými si musela jeho kohorta poradit, jak nejlépe uměla.

Kousek za branou odbočovala ze silnice cesta na vrchol pahorku užívajícího jako popraviště a centurion se svými muži začal stoupat k čekající četě. Stranou se držel nevelký hlouček lidí z města, chystajících se představení přihlížet, a ti, kteří seděli, se zvedli, když se odsouzenec s eskortou přiblížil. Náčelník cítil, jak se mu žaludek zadrhl v bolestivý uzel, když vedle hromady hlíny a kamenů, vyházených z jámy určené k zasazení sloupu, spatřil zkřížené trámy. Až dosud se mu dařilo své pocity skrývat a teď zaskřípěl zuby, odhodlán se před nepřáteli neprozradit. Správné bude utajit strach i bolest a do posledního dechu dávat najevo opovržení a pohrdání Římem. Ať to lidé z města vidí a ti, kdo budou pokračovat v zápasu s vetřelci, ať z jeho příkladu načerpají sílu.

„Tak zvedněte prdele!“ vykřikl centurion, napůl se obrátil a ukázal na Iskerbela. „Tuhle máte zákazníka. Pěkně a rychle ho přibijte, ať můžeme jít.“

Dekurion velící pracovní četě máchl rukou na znamení, že slyšel, otočil se a zamumlal rozkaz svým mužům, kteří seděli na bobku u zkřížených břeven a nástrojů, jejichž pomocí chystali popravu. Dřepěli obrácení zády k přibližujícím se vojákům a nedali se rušit křupáním ocvočkovaných vysokých bot po sluncem spečené zemi.

„Vztyk, povídám!“ zahulákal centurion, pokročil kupředu a zvedl hůl, připravený přetáhnout nejbližšího z těch, kdo jeho původního rozkazu neuposlechli. Náhle mu padla do očí tmavá skvrna zaschlé krve vedle sloupu kříže. Zaznamenal na zemi další stříkance. V tom okamžiku se zarazil, jako kdyby ho pošimral ledový závan, a vlasy v týle se mu zježily. Pak spatřil bosou nohu, vyčnívající zpoza nedalekého skalního výstupku, ihned přendal hůl do levičky a vytasil meč.

„Léčka! Zbraně připravit!“ Než stačili jeho zaskočení muži reagovat, vykřikl dekurion povel v domorodém jazyce, členové pracovní čtyry vyskočili, v rukou meče a oštěpy, a vrhli se na eskortu. Zevlouni vyčkávající stranou také odhodili pláště a odhalili další zbraně. Bez jediného slova se vyřítili k příslušníkům pomocné kohorty a jejich vězni.

Iskerbeles, který se do té doby snažil posilovat své odhodlání překonat děsivou vyhlídku na zápěstí a kotníky proražené železnými hřeby, pocítil

nad náhlou perspektivou záchranu nával rozjaření. Muž, který předtím předstíral, že je dekurion velící popravčí četě, se v čele svých lidí rozběhl vpřed a zuřivým obloukem meče ťal po centurionovi. Ten byl ovšem protřelý profesionál a na takovéhle okamžiky se léta připravoval cvičením. Příkrčil se a ránu odrazil, načež réвовou holí zasadil protivníkovi bleskurychlý úder do hlavy, až se skulil nazad. Důstojník se rozhlédl po příslušnících pomocné kohorty.

„Sevřít šik!“

Šok z přepadu rychle pominul. Vojáci pozvedli štíty, spustili hroty kopí a postavili se útoku ze dvou stran na odpor. Muž pověřený vedením vězně na řetězu zaváhal, neboť si nebyl jist, má-li ho odhodit a připojit se k ostatním nebo nadále hlídat zajatce. Iskerbeles švihl spoutanýma rukama vzhůru, vyškubl řetěz vojákovi z ruky a udeřil ho krátkým koncem do přílby. Kov zařinčel o kov, ozbrojenec s omámeným výrazem klopýtl dozadu, vrazil do zad jednoho ze svých druhů a málem oba upadli. Mezi dvěma příslušníky pomocné kohorty vznikla mezera, Iskerbeles sevřel zdvižené ruce v pěsti a vyrazil k ní tak rychle, jak mu délka řetězu mezi okovy na nohou dovozovala. Vysunul kupředu pravé rameno, odrazil jednoho z eskortujících vojáků stranou a pak se pokusil pár kroků zaspintovat, ale řetěz mu podtrhl nohy a on se pouhých deset stop od římských vojáků skácel jak široký, tak dlouhý.

Centurion máchl holí: „Nenechte toho neřáda utéct!“

Jeden z jeho mužů vyskočil vpřed a připravený udeřit odtáhl paži s kopím dozadu. Iskerbeles se převalil na bok a v marném pokusu odrazit ránu zvedl ruce, vzhlédl a zašilhal po vojákovi, černém na pozadí plápolajícího slunce. Potom udeřila do Římanova boku jiná silueta, až zavrával stranou a křísl štítem o kamenitou zem, jen to zadunělo. Koutkem oka domorodý náčelník spatřil, jak se třikrát pozvedla a sjela dolů čepel, pak ho kdosi popadl za ruku, zvedl ho na nohy a on spatřil tvář muže z davu, který volal po Aufidiově smrti.

„Právě včas, příteli Callaecu.“

„Pochvaly až pak,“ zasupěl bojovník, „nejdřív pobít Římany.“

Pomohl Iskerbelovi dostat se do bezpečné vzdálenosti a nato se tryskem vrátil ke klubku zápasících poblíž vrcholu pahorku. Několik mužů už bylo sraženo do zvířeného prachu, z deseti vojáků tři. Jejich druhové i s centurionem nyní bojovali obrácení zády k sobě. Stála však proti nim přesila

a neohrožená zuřivost předurčovala, jak to dopadne. Jeden po druhém byli strháváni k zemi a ubíjeni divokými údery čepelí a bodáním oštěpů, až zůstávali naživu jen centurion a dva z jeho mužů, přivržení a blýskající očima po bojovnicích kolem sebe a držící zbraně k odrazení každého výpadu. Jako podle nějaké nevyslovené dohody se od sebe obě strany odtáhly a zbylých zhruba dvacet účastníků přepadu stálo v kruhu kolem tří vojáků na vzdálenost dvou délek meče. Všichni se s těžkým oddechováním chystali pokračovat v boji.

„Odhodte zbraně!“ zvolal Iskerbeles. Centurionovy rty se pohrdavě zkřivily, ale než stihl odpovědět, pustil jeden z jeho mužů meč a uvolnil sevření madla štítu, takže dopadl vedle sečné zbraně. Druhý vrhl pohled na centuriona a pak se přidal.

Centurion sykl: „Vy zbabělci...“

„Vzdej se!“ rozkázal Iskerbeles. „A hned, nebo zemřeš!“

Důstojník zatínal zuby a zvolna se otáčel, aby vykryl všechny úhly, když se od něho dva přeživší členové eskorty oddělili. Potom beznadějně vzdychl, narovnal se a hodil meč i hůl k Iskerbelovým nohám.

„Teď třeba uniknete, ale my vám brzy budeme na stopě a uštve vás jako psy.“

„Opravdu?“ uchechtl se náčelník. „Na to se ještě podíváme. Callaeu, zbav mě řetězů.“

Soukmenovec k němu přistoupil, vytáhl závlačky z kruhu na krku a pout na rukou, nato se sehnul a odstranil svému předákovi okovy i z kotníků. Iskerbeles si jemně promnul červené opuchliny na kůži a pohlížel na ostatní ze své vsi. „Jste všichni blázni. Římané by se kvůli zabítí výběrčího byli spokojili jen s mou krví. Teď nás zabijou všechny.“

„Jestli k tomu ovšem dostanou šanci!“ zakřenil se Callaeus. Píchl palcem směrem ke třem vojákům. „A když budou bojovat jako tyhle ubohý zbabělci, tak si nemusíme dělat žádný starosti.“

Iskerbeles sraštíl čelo: „Můžou proti nám poslat o moc lepší chlapy. Tím si můžeš bejt jistej. Když teď zahájíme boj proti Římu, tak to bude zápas až do konce. Vyhrát můžeme, jedině když přežijeme tak dlouho, abysme inspirovali ostatní kmeny a sjednotili je kolem sebe.“ Odmlčel se, aby jeho následující slova naplno zapůsobila. „Vyhledky máme pramalý. My i všichni naši lidi. Římani se nespokojí s tím, že by pronásledovali jenom nás. Pustěj se

do všech. I do našich žen a dětí. Jste ochotný to riskovat, přítelé? Dobře si to rozmyslete.“

Callaecus zaklonil hlavu a zasmál se, než odpověděl: „Myslíš, že jsme si o tom už podrobně nepopovídali? Všichni. Od přísahli jsme si, že tě osvobodíme, náčelníku Iskerbele. Ty nás dovedeš k vítězství nebo smrti.“

Když předák pohlédl do dychtivých tváří očekávajících jeho reakci, zhluboka se nadechl. Pak potřásl hlavou: „Vy blázni... Tak dobrá. Až do vítězství nebo do smrti.“

Callaecus bodl mečem do vzduchu a z úst se mu vydral jásavý výkřik. Ostatní ho následovali, zatímco Iskerbeles kroutil hlavou a rozcvičoval si svaly. Pak se sklonil, zvedl centurionův meč a prozkoumal ho. Zbraň byla dokonale vyvážená a slonovinová rukojeť dlouhým užíváním obroušená dohladka. Čepel byla dobře udržovaná a měla bezvadné ostří, takže důstojníkovi věnoval schvalující pokývnutí: „Vyznáš se ve své práci.“

„Vyznám. A vím, že nebude trvat dlouho a budu mít svůj meč zpátky. To přísahám při Mitrovi.“

„Ten ti na pomoc nepřijde, Římane. Nepřijde, když si s tím poraděj naši bohové. A když ne, tak si poradíme já a mí přátelé.“

Centurion si výsměšně odfrkl: „Vy? Nejste nic než banda selskejch hřbetů, co páchnou kozím lejnem a potem. Tentokrát jste nás překvapili, to připouštím, ale příště budeme připravený, a pak uvidíte, co doopravdy dokážou římský vojáci.“

„Možná.“ Náčelník pohlédl k městské bráně a uviděl tam strážné, jak si cloní oči a dívají se k hřebenu kopce. Jeden z nich už se obrátil, aby proběhl branou a vyhlásil poplach.

„Měli bysme radši vyrazit. Dostat se do kopců, než za náma někoho pošlou.“

„Na to už jsem pomyslel,“ otočil se Callaecus k silnici a pokýval rukou ze strany na stranu. V tu chvíli muži, kteří ze sebe dělali koňské handlíře, skočili do sedel a vedli řadu jezdeckých koní do svahu. „Než rozhejbou své tlustý římský prdele a pustěj se do pronásledování, budeme na míle daleko.“

„Seš dobrej,“ sešklebil Iskerbeles tvář do pochvalného úsměvu. Pak jeho výraz ztvrdl. „Ale co s náma bude potom? Určitě vypálej naši vesnici do základů. Budeme muset odvést ženy a děti a schovat se v horách.“

Jeho druh pokrčil rameny: „Nebude to lehký, ale známe terén. Přežijeme.“

„Přežijeme?“ sraštil náčelník v zamyšlení čelo. „Ne, přežít nestačí.

Nechci, aby naši lidi žili jako štvaný hladoví psi. To pro ně není důstojný. Musíme jim nabídnout věc, za kterou maj bojovat, kamaráde. Musíme pozvednout úroveň našeho kmene a vyzvat všechny naše lidi, aby povstali do boje proti Římu. Jestliže nedokážeme Římany ze své země vyhnat, tak budeme jenom jejich otrokama.“

„Ty myslíš, že dokážeme bojovat proti Římu?“ povytáhl Callaecus obočí překvapením nad náčelníkovou troufalostí. Přitlumil hlas, aby ho ostatní neslyšeli: „Přišel jsi o rozum? Řím porazit nemůžeme.“

„Proč ne? Nebyli bysme první, kdo to v Hispánii zkusí, ani poslední, když se nám to nepovede, za to ti ručím. Viriathus a Sertorius měli vítězství na dosah. Neuspěli jen kvůli zradě. Já stejnou chybu neudělám.“ Náčelníkovy oči plály. „A krom toho je provincie zralá na vzpouru. Naši lidi nejsou jediný, koho drtěj boty nepřátel. Je tu hlad po rebelii, a my tý chuti poskytneme pokrm. Náš příklad dodá odvahy všem, kdo Řím nenáviděj. Ale teď není čas o tom rozprávět. To až potom, až odvedeme naše lidi do bezpečí.“

Callaecus přikývl a už se chtěl obrátit k blížícím se koním, ale pak se zarazil a učinil gesto ke třem přeživším z věžňovy eskorty: „Co s nima?“

Iskerbeles nad centurionem a jeho druhy na okamžik zauvažoval a poté rozhodl: „Vojáky zabijte. Co se týče centuriona, bylo by škoda nepoužít kříž a tyhle hřeby.“

Kapitola první

Přístav Ostia, den pochodu od Říma

„Kvůli čemu ten poprask, příteli?“ zeptal se Macro krčmáře a pokývl k opilé partě na vzdáleném konci hospody zvané U Neptunova daru. Několik mužů si zvýšenými hlasy povídalo nad velkým džbánem vína. Ke společnosti se připojila dvojice prostitutek z hospody, seděly mužům na klíně a pásly po podílu na víně a následném občůdku, když budou mít štěstí.

Hostinský, opotřebovaně vyhlížející chlap s páskou přes oční důlek, na otázku neodpověděl, nýbrž upřel na zákazníka zbylé oko a odhadl: „Asi jste zrovna vylezli z lodi, řek bych.“

Macro na jeho nevrlý předpoklad přikývl a dal znamení svému vytáhlému společníkovi, který lemem pláště otíral povrch lavice u vchodu. Cato rychlým máchnutím odstranil lepkavé smetí a posadil se tak, že se jeho silueta rýsovala na pozadí jasného světla venku. Na ulici byl čilý ruch a změt hlasů i výkřiky pouličních prodavačů prořezávaly skřeky paběrkujících racků, kteří kroužili po čistě modrém nebi. I když dopoledne bylo teprve v půli, horko bylo tíživé a stín krčmy skýtal vítaný oddech od palčivého slunečního žáru.

„Jasně. Potřeboval jsem si dát něco k pití, než nastoupím na loď, co popluje proti proudu Tibery do Říma.“

„Na loď? Na to je prachmizerná šance. Teď nebude na žádný lodi místo. V hlavním městě se chystá slavnost, takže každá loď je vrchovatě naplněná vínem, cetkama a výletníkama. Budeš muset cestovat po silnici, kamaráde. Jseš tu sám?“

„Ne, spolu se mnou je támhle prefekt.“

„Prefekt?“ Jediné šenkýřovo oko se rozšířilo a pak vychytrale zúžilo, když své nejnovější hosty přehodnocoval. Žádný vnější příznak hodnosti nebo bohatství nepozoruje. Oba muži jsou oděni do vojenských plášťů a prostých tunik. Menší, ten u nálevního pultu, má bytelné vojácké boty, ale jeho společník prefekt nosí draze vyhlížející obuv z telecí kůže, obarvenou dočervenou. Oba mají přes rameno zavěšené malé vojenské cestovní torny a posou-

vající se vyboulení na každé z nich prozrazuje naditý měsíc. Hostinský pootevřel ústa v kolozubém úsměvu. „Dycky mě těší obsluhovat pány z lepších kruhů. Tak von je prefekt, a co ty? Ve stejný hodnoti?“

„Já ne,“ opětoval Macro úsměv. „Já si živobytí opatřuju práci,“ plácl se do prsou. „Centurion Macro. Naposledy u Čtrnáctý legie. Sloužil jsem v Británii a předtím u Druhý, Augusty, nejlepší legie v celý armádě. Tak teda, proč ten povyk? Vypadá to, jako by celý město bylo v povznesený náladě.“

„A proč ne, pane? Když ses vrátil z Británie, měl bys příčinu znát stejně jako každéj jinej. Je to kvůlivá tomu králi Caratacovi, co naše vojevůdce tak proháněl.“

Macro vzdychl: „O tom mi nemusíš povídat. Ten hajzl byl kluzkej jak úhoř a zuřivej jak lev. Je dobrý, že jsme ho nakonec uštváli. A co je s ním? Naposledy jsem o Caratacovi slyšel, že ho pod zámek posílaj do Říma.“

„A to taky poslali, pane. Posledních šest měsíců, než se císař rozhod, co s ním udělat, ho i s příbuznejma drželi v mamertinským vězení. Teď to víme. Claudius nařídil, aby je všechny obřadně provedli přes Řím k Jupiterovu chrámu a tam uškrtili. Kvůli němu bude město držet svátky a uspořádá pět dnů gladiátorských zápasů a vozatajských závodů v Cirku Maximu.“ Krčmář se na okamžik odmlčel a pak pokrčil rameny. „V Ostii samozřejmě tou dobou bude mrtvo jako v hrobce. Pro kšeft je to špatný. Měl bych teda co nejvíc prodat teď. Co si dáš, pane?“

„Co máš nejlepšího? Na oslavu návratu domů si zasloužíme něco dobrýho, žádný ty rozředěný chcanky, jaký prodáváš běžnejm zákazníkům, co zrovna vystoupili z lodi, rozumíš.“

Hostinský se zatvářil uraženě, zhluboka nabral dech a pak důrazně a pohoršeně prohlásil: „Takovej podnik já neprovozuju, pane. Přesvědčím tě, že Lucius Scabarus podává jedny z nejlepších vín, jaký najdeš v celý Ostii.“

Tím není řečeno nic moc, pomyslel si Macro. Tahle hospoda stejně jako ty ostatní, jimiž se to v ulicích kolem přístaviště jen hemží, mohutně vydělává na těch, kdo právě dorazili a dají nevím co za pití, zrovna jako na těch, kdo ho potřebují, než vyrazí na moře. Takovým zákazníkům obvykle záleží spíš na tom, jak šenkýřovo zboží účinkuje, než jak chutná.

„Tak teda,“ zkusil to znovu, „co máš nejlepšího?“

Krčmář pokývl k nevelké řádce džbánů na horní policiče za pultem. „Minulej měsíc jsem z Barcina dostal fajnový věci.“

„A to je dobrej původ?“

„No, teď jo, pane.“

Macro pokývl: „Tak teda džbán a dva poháry. A ať jsou čistý. Prefekt trvá na určitý úrovni.“

Hostinský se zamračil: „To já taky, pane. Chceš k tomu něco k jídlu?“

„Možná za chvíli. Až nám víno zklidní vnitřnosti po plavbě z Massilie. Bylo pořádně bouřlivé.“

„Výborně, pane. Příkážu jedný z holek, ať uklohní něco dobrýho, když se budete potřebovat najíst. A když už mluvíme o holkách – jsou čistý, ochotný a znaj spoustu fíglů. Za slušnou cenu.“

„O tom nepochybuju. Přinejmenším o těch dvou posledně jmenovanejch vlastnostech. Nepřežil jsem tři tažení v Británii, abych se nechal vyřídít trip-lem. Tak tvoje kurvy tentokrát vynechám, díky. Víno nám přines ke stolu.“

Centurion se odvrátil a zamířil ke stolu, u kterého se usadil Cato, opřený zády o popraskanou a pocákanou omítku. Tvářil se ponuře, takže Macro nad ním pocítil bodavou lítost. Před pár měsíci, ještě v Británii, dostal Cato zprávu o smrti své manželky. Návrat domů do hlavního města opět rozjitřil strašlivý smutek, jímž trpí. Julia byla milá dívka, uvažoval Macro, a zármutek pro ni pocítuje i on. Není ale všechno ztraceno. Porodila předtím chlapce, který snad poskytne Catonovi jistou útěchu, až se otec se synem poprvé setkají. Má alespoň tohle, a v malém Luciovi zůstává naživu něco z matky. Když usedl naproti Catonovi, donutil se k úsměvu.

„Vino hned dostanem. Nejlepší, jaký může tahle zblešená díra nabídnout. K vypláchnutí sláný chuti z huby bude pro mě tak akorát. Nikdy jsem nebyl velkej příznivec plavby po moři. Zvlášť po tom, co jsme u Kréty ztroskotali. Vzpomínáš?“

„Jak bych mohl zapomenout?“

Macro si v duchu vynadal. Bylo to tehdy, kdy se Catona zmocnil první nával lásky k Julii. Spěšně změnil námět: „Zajímavá zpráva. Zrovna jsem ji slyšel od hostinskýho. Říká, že se Claudius rozhodl skoncovat s Caratacem a jeho rodinou. Proto se támhleta parta nalejvá. Na oslavu té události pořádá císař velký mecheche.“

Cato se zhluboka nadechl: „Poprava? To není správné. Zaslouží si něco lepšího, i když to byl náš nepřítel. Bojoval čestně. Nechat ho odpravit jako zločince, to Římu dobré jméno neudělá. Až se to donese kmenům, které

v Británii vedl, nepotěší je to. Budeme mít štěstí, když je to nevyprovokuje ke vzpouře.“

„Snad,“ odvětil Macro, „ale zrovna tak je možný, že jim dojde, že protivit se vůli Říma se nevyplácí. Caratova smrt to docela jasně ukáže. Až se o jeho osudu dověděj, budou tím ochotnější sklonit hlavu a dělat, co se jim řekne.“

Oba chvíli mlčeli a pak si Cato odkašlal: „Mě to ale nepřekvapuje, když uvážíme nedávné události v Británii. Císař Claudius a jeho rádci je budou chtít na nějakou dobu ututlat, jak to jen půjde. Chátra vždycky nerada přijímá porážky.“

„To je pravda,“ přikývl důrazně Macro. „Horské kmeny nám daly pořádně zabrat. Chvála Štěstěně, že se nám podařilo dostat se z toho s tolika chlapama.“

Přistoupil krčmář s nevelkým džbánkem vína a dvěma glazovanými pohárky a s ostrým bouchnutím je postavil na stůl.

„Nejlepší v celém podniku. To si schovávám jen pro pány z vyšších kruhů, jako jste vy, který moje zařízení navštěvují.“

Macro zvedl pohárek, jež měl při ruce, a zběžně si ho prohlédl. „Tak to moc k užití nepříjde.“

Hostinský chtěl něco odpovědět, ale pak si to rozmyslel a natáhl ruku: „Deset sesterciů, pane.“

„Deset?“ střelil po něm centurion pohledem. „To je loupež za bílýho dne.“

„Ne, pane. Nabídka a poptávka. Teď, když se v Římě chystá ta velká sláva, skupuje palác do poslední kapky veškerý víno, ke kterému se dostane.“

Vmísil se Cato: „Jen tomu chlapovi zaplat.“

„Nespěchej tolik, snaží se o rychlejší vejdělek.“

„Tady,“ sáhl Cato do měšce pro pár mincí a vložil je muži do rozevřené dlaně. „A teď jdi.“

Hostinský bleskově sevřel stříbro, uklonil se na znamení díky a odklidil se k pultu, než Macro stačil vznést další námitky. Centurion nafoukl tváře a k přítelovu jednání se nijak nevyjádřil. Místo toho hmatl po džbánu, s nezučným lupnutím vytáhl korkovou zátku a přičichl k obsahu.

„Překvapivě dobrý.“

Naplnil pohárky, jemně postrčil jeden ke Catonovi a svůj pozvedl: „Na mládence, co tu nejsou.“

Cato zdvihl svůj a zopakoval přípitek.

Oba usrkli a nastala krátká zámka, ve které vzpomínali na své poslední

tažení v horách kmene Decanglů. Patřili ke koloně, která se pokoušela obsadit druidský ostrov Monu. Místo toho padli do léčky a byli zlými váničemi donuceni k ústupu. Při zoufalém úsilí dosáhnout bezpečí své základny zahynul velící legát a tisíce dalších mužů. Catonovy a Macronovy jednotky tvořily zadní voj a z jejich vojáků přežila jen hrstka. Nový guvernér provincie Didius Gallus jim nařídil, aby se vrátili do Říma a podali tam o pohromě vyčerpávající zprávu, zatímco on se bude snažit zajistit hranici. Deset let po invazi do Británie byly mnohé domorodé kmeny nadále hodně vzdáleny podrobení. Nejnovější nezdar nyní hrozil podkopáním pozice císaře, který si před desítkou roků, pouhých pár měsíců po vylodění prvních útvarů na ostrově, dopřál triumfátorské oslavy vítězství nad Brity.

Jak prázdný se tento triumf ukázal, zauvažoval Cato při dalším doušku. Není divu, že si císař a jeho rádci zvolili tuto chvíli pro oslavu porážky a zajetí Carataca. Tak se to v politice dělá – špatné zprávy se ututlají pomocí dobrých a doufá se, že kejklů si lůza po opici nevšimne. Nebo jí na nich ani nebude záležet. Chléb, víno, hry a klam, takový je ověřený a odzkoušený recept, jak odvést pozornost římského lidu, aby zůstal poddajný. Tomu se chystaná podívaná na usmrcování nepřátel bude nepochybně líbit, pro Carataca a jeho rodinu je to však nespravedlivý a nedůstojný konec, přemítal prefekt v duchu sklíčeně.

Vycítil, že ke stolu se někdo blíží, vzhlédl a spatřil jednoho z pijáků ze vzdáleného kouta hospody. Chlapík těsně po čtyřicítce, odhadl. Muž měl na sobě starou vojenskou tuniku a hustou kšticí prokvétajících vlasů mu stahoval kožený řemínek. V levici držel pohárek z polévané terakoty, dlaň a prsty pravičky mu chyběly a měl místo nich železný hák, vyčnívající z koženého návleku kryjícího pahýl předloktí.

Cato polkl lok vína v ústech. „Chceš něco?“

„Promiň, pane, ale starej Scabarus říká, že jste se vy dva zrovna vrátili z Británie. Je to tak?“

„Je. A co má být?“

„Povídám si, jestli bych vás moc nevotravoval, kdybych se vás pozeptal, co se tam v odehrává. V prvním roce po invazi jsem tam sloužil u Devátý legie a v bitvě u Camuloduna jsem přišel vo ruku.“

Cato přikývl: „Na tu si vzpomínám. Bylo to o vlásek. Caratacus nám to toho dne málem nandal.“

„To jo, pane.“

„Jak se jmenuješ?“

„Marcus Salinus, pane,“ vypjal se muž automaticky při rozhovoru s nadřízeným, „optio šestý centurie první kohorty Devátý legie. Nebo jsem aspoň byl.“

„Pohov, optione,“ usmál se prefekt. „Tuhle centurion i já si budeme pokládat za čest, když si dáme pohárek vína se starým druhem od Deváté.“

Macro se odsunul, aby udělal místo, Salinus chvilku váhal a pak nabídku přijal. Jeho společníci z nevelké dálky přihlíželi, jak centurion nalévá jejich příteli víno. Salinus pokývl na znamení díky, rozhlédl se po hospodě a tváří mu prolétl prchavý náznak obezřelosti. Nato tlumeně promluvil: „Šušká se, že jsme utrpěli těžkou porážku. Je to pravda?“

Cato chvíli mlčel a zvažoval, má-li se chovat diskrétně. V takovémhle zaslém zařízení pro pijáky bude asi sotva k potkání špeh z paláce, ledaže by se od jeho poslední návštěvy Ostie něco podstatného změnilo. Navíc mají s Macronem vyhlídku na výbuch císařova hněvu, až mu podají hlášení o situaci v Británii. Když veteránovi odpoví, těžko to může něco zhoršit.

„Je to pravda. Ztratili jsme pět tisíc legionářů, což se rovná celé legii, a vojáků pomocných kohort zhruba polovinu toho počtu, a navíc legáta od Čtrnácté. Nepřítel nás úplně vytlačil z hor a možná už podniká výpady hluboko do provincie.“

Starý voják stejně jako jeho druhové nedokázal skrýt šok. Zavrtěl hlavou: „Jak je to možný?“

„Nikdy se to nemělo stát,“ vložil se do toho Macro. „Bylo to ke konci bojových sezon, měli jsme málo zpráv o nepříteli i o terénu, kterým postupujeme. Začalo sněžit a protivník nám odříznul zásobovací trasy. Od začátku až do konce všechno posraným navrch.“

„Tak proč se tažení vůbec zahajovalo?“

„Ze stejnejch důvodů jako vždycky předtím. Nějakýmu ctižádostivému blbci se zdá místo v dějinách důležitější, než co je možný, a zavede nás ostatní hluboko do sraček. V tomhle případě to byl legát Quintatus. Usmyslel si, že když umřel dřívější guvernér, shrábne všechnu slávu, než bude jmenovanéj novejš.“

„To s náma ty hajzlové dělaj dycky,“ zavrčel Salinus. „Za to by měl někdo zaplatit hlavou.“

„Zaplatil. Quintatus pad v boji. Bil se až do konce jako pravej voják. Škoda že s sebou vzal tolik našich mládenců. Nejtěžší porážka, jakou jsme utrpěli od chvíle, co jsme do Británie strčili nos.“

„Počkej,“ přerušil ho jeden z dalších návštěvníků krčmy. „Jakpak se to mohlo stát, když teď máme v rukou Carataca? Já myslel, že ten měl být jejich velitelem. Povíдали nám, že když je v řetězech, je celá věc už vlastně vyřízená.“

Macro se uchechtl: „Ale prosím tě, příteli! Ty věříš všemu, co se objeví ve věstníku?“

„Mohlo to být ještě horší, kdyby u toho pořád byl Caracatus,“ prohlásil Cato. „O moc horší. Musíme být vděční, že nebyl. Skoro deset let nás proháněl, než jsme ho uštvali. Je to nepřítel Říma, kterého mám velmi dobrý důvod respektovat.“

Salinovy oči se rozjasnily: „Tak ses s ním utkal? V bitvě?“

Macro se srdečně zasmál, sáhl po džbánku a dolil si pohárek. „My jsme ti chlapi, co ho nakonec zajali, můj milej. Prefekt a já jsme ho dostali v boji společně s jeho rodinou.“

Veterán vypouklil oči a pak se široce zazubil: „To jste teda voba zatracený hrdinové! Slyšíte to, mládenci? Jsme ve společnosti těch, co chňapli největšího nepřítele Říma! Připíjím ti, centurione, a tobě taky, pane,“ ťukl se starý voják železným hákem do hlavy a zaškemral: „A moh bych znát vaše jména, panové?“

„Centurion Lucius Cornelius Macro a prefekt Quintus Licinius Cato, k službám.“

Veterán zvedl pohárek: „Hoši, připijem na centuriona Macrona a prefekta Catona!“

Zazněl ohlušující výskavý jásot jeho druhů, kteří máchli pohárky vzhůru, až tekutina zašplouchala, oslavně provolali jména svých nově nalezených hrdinů a zvrhli víno do sebe. Macro jim připitek oplatil a Cato se nutil do úsměvu, poněvadž měl na paměti, že když nepřátelského velitele konečně zajali, ten zpod stráže uprchl a bylo třeba ho chytat znovu. O téhle záležitosti se raději nezmíní. Vděčně na Salina i ostatní pokývl. Veterán obrátil pozornost k němu a nahnul se kupředu.

„A jaképak je ten Caratacus? Slyšel jsem, že je to hotovej obr, celej pokrytej tím ohavným tetováním, co si na něm domorodci zakládaj, že mívá na

přední i zadní rozsoše sedla zavěšený hlavy těch, který přemoh, a že si snad dal připilovat zuby. A taky že se zúčastnil lidských obětí, co provozují ty neřádi druidi. Je to pravda?“

Cato se neubráníl krátkému zasmání: „A co myslíš ty? Může tohle platit o nějakém člověku, se kterým jsme kdy bojovali v Británii anebo konc konců kdekoli jinde v říši? Caratacus je jenom voják jako ty a já. Není to obr ani divý muž, a vlastně ani barbar moc ne. Jenom mužský, co vede své krajany proti dobyvatelům, kteří jim přišli vzít zemi a zotročit je. My bychom na jeho místě dělali totéž. To je všechno, co k tomu můžu říct,“ uzavřel, dopil pohárek a zádumčivě se zahleděl na sedlinu.

Salinus na něho upřel zrak, ústa mírně pootevřená, a pak přejel pohledem na Macrona, který se podrbal na bradě a omluvně pronesl: „Máme za sebou dlouhou cestu. Moc rád bych zůstal a dosyta si povykládal se starým druhem ve zbrani, jenomže na nás čeká úkol v Římě. Takže bysme měli dopít a vydat se dál.“

Veterán náznak pochopil, vyprázdnil pohárek a zvedl se z lavice. „Bylo mi ctí. Doufám, že vás císař po zásluze odmění.“

„To by byla příjemná změna,“ pravil Macro truchlivě. „Ale to si povíme při nějaký jiný příležitosti, kamaráde Saline.“

„Tak jestli pojedíš nazpátek přes Ostii, vyhledej mě v týhle hospodě. Dám do placu džbán vína podle tvýho výběru, pane.“

Macro se zakřenil: „Tak to si buď jistej, že tudy pojedu.“

Napřáhl ruku a stiskli si se starým vojákem předloktí, načež ten se zlehka uklonil Catonovi. „Doufám, že se zas setkáme, pane.“

„Cože?“ vzhlédl prefekt, chvatně se probral a přikývl: „No ovšem.“

Zatímco Salinus v poněkud povadlé náladě odváděl své kumpány na původní místo ve vzdáleném koutě výčepu, Macro si povzdychl: „To se ti povedlo. Pěkně jsi to zazdil. Já už myslel, že nás budou celou noc napájet zdarma.“

Jeho přítel zvolna potřásl hlavou: „Promiň, byl jsem duchem docela nepřítomný.“

Centurion vydal tichý vzdech: „Je docela přirozený, že po ní teskníš, mla-dej. Já tě chápu.“

„Ano...“ Cato si odkašlal a pokračoval: „A pak je tu Lucius. Jsem otec, který svého syna ještě neviděl. Nejsem si jistý, jak mám reagovat. Nevím, co

k němu budu cítit.“ Zvedl zrak. „Macrone, příteli, nemám zdání, jak si s tím poradit. Když jsme byli v Británii, toužil jsem po návratu do Říma. Ale když tu teď jsme, už se tu necítím doma. Nemůžu dělat nic jiného než truchlit a svět mi připadá moc temný. Odpusť,“ usmál se provinile, „připadám ti nejspíš jako to nemožné rozklepané ucho, se kterým ses poprvé setkal jednoho zimního večera na rhenské hranici.“

Macro škulb obočím: „No, tohle jsem říct nechtěl, ale... Ať tak nebo tak, dovol, abych tě trochu opil.“

Cato vzdychl: „Myslíš, že to pomůže?“

„Kdo ví. Ničemu to ale neublíží. Nebo snad jo?“

Prefektovi se podařilo mírně se uchechtnout a oba se ještě trochu napili, načež Macro pokračoval: „Hele, mladej, znám tě už přes deset let. Za tu dobu bylo sotva něco, s čím by sis neporadil. Co se ti postavilo do cesty, do toho ses pustil a zvládnul to. Já vím, tohle je něco jinýho, jistě se cejtíš, jako by ti nějakaj hajzl vytrh vnitřnosti, ale život jde dál. Vždycky. Julia byla báječná holka. A tys ji měl rád jako vlastní život. To jsem viděl. A jako tvůj přítel prožívám zármutek spolu s tebou. Jenomže máš syna, kterej tě potřebuje. A přijdou další tažení, při kterejch tě budeme potřebovat já i všichni, co jim velíš. Rozumíš, co se ti snažím říct?“ promnul si centurion zvrásnělé čelo. „Do prdele, já mluvit neumím. Ani trochu.“

Cato se usmál: „Říkáš, co se ti tlačí na jazyk. A já myslím rozumím. Nejsem si ale jistý, že rozumíš ty.“

Jeho přítel se zaškaredil, nadechl se k odpovědi a zavrčel: „Holt se budu držet vojákování, tomu aspoň rozumím.“

„Ale ovšem, o tom není pochyb.“

Následovala krátká zámka, po níž Macro pozdvihl džbán, mírně jím zatrásl a zevnitř se ozvalo jen nezřetelné šplouchnutí. Nalil si zbytek do pohárku, zvrátil ho naráz do sebe a s mlasknutím nádobu postavil.

„No dobrá, dost smutnění. Vyrazme na cestu.“

Kapitola druhá

Vzrušená nálada ve městě byla zjevná už míle předtím, než Cato a Macro vůbec zahlédli římské hradby. Cesta z Ostie byla plná kár, mul zapřažených do povozů i pěších, kteří se dychtivě těšili na oslavy porážky a zajetí krále Carataca. I když do slavnosti zbývaly ještě tři dny, na Foru i v okolních ulicích měla být spousta zábavy. Na tržištích se obchodníci chystali na mohutné kšefty se zákusky, lahůdkami, luxusním zbožím, jako byly voňavky a koření z východu, a suvenýry na hlavní událost, k nimž patřil obvyklý sortiment napodobených militarií, tvářících se jako ukořistěné keltské zbraně a druidské kuriozity. Rodiny a jednotlivci, kteří se do hlavního města vypravili, měli v plánu vyhledat přátele a příbuzné, aby se u nich ubytovali, nebo si prostě najít v ulicích místo, kde budou až do konce slavností přespávat.

Řím býval i ve svých nejlepších chvílích plný lidí a zápachu, a Cato si dovedl představit, oč horší to bude při téhle záplavě návštěvníků, zvláště za panujících počasí. Od posledního deště uplynula řada dnů. Už na moři sužoval oba vojáky sluneční žár a teď na pevné zemi se jim dařilo stejně. Silnice do metropole byla pokryta lehkým jemným prachem, který zanechával na každém povrchu povlak a štípal cestovatele v očích i v krku. Povznese nou náladu těch, kdo se plahočili po dlážděné cestě, však nemohlo zkazit ani úmorné vedro, ani prach. Cato a Macro zanechali u zprostředkovatele v Ostii pokyny, aby dal jejich zavazadla přepravit do prefektova domu, a vyrazili pěšky. Mnohaleté pochody ve zbroji a s výstrojí způsobily, že civilisty ploužící se po silnici lehko předháněli. Jednou zastavili v natřískané hospodě u cesty a podělili se o lavici ve stínu několika pinií s optionem pretoriánské gardy, vracejícím se z dovolené.

„Z Británie?“ nafoukl gardista tváře. „To je asi tvrdá služba.“

„Bejvá to tvrdý,“ přikývl s živým souhlasem Macro a promnul si zvrásnělou bílou jizvu nad kolenem, stopu po zranění šípem, které utržil za posled-

ního tažení. Tkáň se dosud čas od času ozývala pálením a svědčením. Příslušník gardy si jeho pohybu všiml a ukázal na šrám.

„To máš odtamtud?“

„Takový povrchní škrábnutí z loveckýho luku. A málem jsem z toho měl smrt. To by teda nebyl slavněj konec, jakěj by si centurion po dvaceti letech služby moh přát,“ zasmál se Macro. „Většina z nás ovšem nikdy nedostane šanci odejít do říše stínů v záři slávy. S pravděpodobností deset k jedný vyřídí člověka nějaký pitomý zranění, nemoc nebo tripl. Na to všechno mám ještě plno času. Ale kdybych měl na vybranou, tak volím tripla.“

„Tak ať neťápneš vedle,“ uchechtl se gardista a podal mu ruku. „Gaius Gannicus, pane.“

Centurion představil sebe i Catona, upil doušek vody, aby si vypláchl z úst prach, a vyplivl ji stranou. „Když jde vo ztrátu života nebo zdraví, vám považům vod pretoriánů samozřejmě nejvíc hrozí ten tripl. Věř mi, mám osobní zkušenost, jak lehko se vám žije.“

Gannicus svrástil čelo: „Sloužil jsi v gardě?“

Macro pocítil, jak Cato vedle něho tuhne napětím. Před několika lety sloužili oba jako pretoriáni při utajené akci. Byla to práce, na jakou, když se jejího cíle dosáhne, je nejlepší zapomenout. Rozhodl se překrýt uřeknutí chlapáckým přidáním na hlase.

„Ale prosím tě! Každěj voják v říši ví, jaký dobrý bydlo vaše parta má. Předvádění se v bílejch tógách a tunikách, nejlepší sedadla na hrách a první místa ve frontě na každou trochu stříbra, kterou se císař rozhodne rozdat armádě. Mám pravdu?“

Gannicus poklidně přikývl.

„Nejbliž k regulérní akci se dostanete, když máte potichu zlikvidovat ty, co se znelíbili císaři, jeho manželce anebo třeba jen těm jeho propuštěncům.“

„Máš až moc pravdu, pane,“ odpověděl zarmouceně optio. „V posledních měsících se to děje hodně často, to ti povím.“

„Ale?“ předklonil se Cato a podíval se za Macrona. „Co že se děje?“

„Dělej to jeho dva řecký propuštěnci. Pallas a Narcissus. Co pamatuju, perou se, kdo bude mít navrch. Bejvalo to docela nekrvavý, jenomže od doby, co císař nastoupil, je tu otázka, kdo přijde po něm. Pallas chce na trůně svého mládence Nerona, zatímco Narcissus vkládá naděje do mladýho

Britannica. Věděj, že Claudius tu už dlouho nebude. Zvláště jestli mu pomůže jeho ženuška Agrippina.“

Opatrně se rozhlédl a ztlumil hlas: „Povídá se, že má techtle mechtle s Pallasem. Pravda je taková, že ona využívá jeho zákulisní vliv a on ji potřebuje, aby zůstal jako poslední z Claudiových rádců, když – nebo spíš až – se purpuru domůže Nero. Ale tohle jsi neslyšel ode mě, pane.“

„Rozumím,“ opáčil Cato. „Takže to spěje k rozuzlení?“

„No bodejť. Narcissus využívá svých agentů, aby umlčel přívržence svého soka a senátory, co mají blízko k Agrippině. Ta zatím s Pallasem tlačí na starého pána, aby dal Neronovi přednost před Britannicem, a zároveň se snažej zbavit se co největšího počtu Britannicových stoupenců.“ Pretorián potřásl hlavou. „Pravý krveprolití jako kdysi, to vám povím. Takže si dovedete představit, že dneska jde v Římě každému o krk. Taký jste si mohli pro návrat domů vybrat lepší dobu, pánové. No, jste aspoň vojáci, tak byste měli být ve větším bezpečí než většina ostatních. Jestli si ode mě necháte poradit, držte se stranou od všech senátorů a jejich pletich. A hlavně se nepřibližujte k těm dvěma neřádům Pallasovi a Narcisovi.“

Cato a Macro si vyměnili rychlý pohled. Právě Narcissus je v minulosti v mnoha případech donutil sloužit svým cílům. Cato měl dobrý důvod si císařského propuštěnce hnusit, ale ještě víc pohnutek nenávidět a obávat se Pallase, který před časem spřádal spiknutí, jehož cílem mělo být zavraždění císaře a spolu s ním i jich dvou.

Gannicus otevřel toru a vytáhl chleba a kus studeného vepřového. „Nedáte si spolu se mnou, pánové? Není to nic zvláštního, ale já bych se cítil poctěnej.“

„Díky,“ natáhl prefekt ruku a pretorián mu uřízl velký kus chleba a odtrhl pro něho pruh masa. Stejně obsloužil Macrona. Nato nějakou chvilku mlčky žvýkali a pozorovali mulami tažené káry a vozy, projíždějící kolem. Potom si Gannicus odkašlal a upil ze své čutory.

„Jestli vám nebude vadit otázka, pánové, jste vy dva doma na dovolený?“

„Je to tak,“ odušil Cato, který si velice přál, aby se nestal námětem rozprav mezi optionovými druhy. „Chceme si trochu odpočinout a uvolnit se, zatímco budeme čekat na nové pověření.“

„Asi se na vás na oba těšej rodiny?“

Cato přikývl: „Já mám syna. Macronova matka je ironií osudu v Británii.“

„Opravdu?“ obrátil gardista pozornost k centurionovi. „Copak může mít slušná Římanka na práci v takový barbarský díře?“

„To by bylo dlouhý povídání,“ opáčil Macro s naplň plnými ústy. Polkl sousto a pokračoval: „Ale zkráceně se dá říct, že provozuje v Londiniu pijácký doupe. Já vlastním poloviční podíl, takže v Římě mě žádná rodina nečeká. Ale řek bych, že si najdu způsob, jak se tam cítit jako doma.“

Dojedli, Gannicus si šel vyhlédnout stinný kout, kde se po jídle prospí, a oba přátelé se vrátili na silnici. Odpolední vedro bylo ubíjející a brzy jim po tvářích stékaly potůčky potu, zatímco míli za míli rázovali mezi úpravně opečovávanými usedlostmi po obou stranách cesty. Konečně, když se slunce začalo sklánět k obzoru, se silnice stočila kolem nevelké vyvýšeniny a pár mil před sebou spatřili rozrůstající se okolí Říma, rozkládající se v krajině jako široký pás taškových střech a nad tím vším se tyčily vzosné budovy. Byl to pohled, jaký už se oběma naskytl mnohokrát předtím, ale Catonovi se vždy zrychlil tep, když upřel zrak na hlavní město největší říše známého světa. Z velkého paláce shlížejícího na Forum vládne císař a jeho úřednický aparát zemím, jež se rozprostírají od nedozírné šíře oceánu až k sežehnutým pouštím východu. Daně Římu odvádějí a podle jeho zákonů žijí národy všech zbarvení pokožky, nalézající se na různých stupních civilizace nebo barbarství. A úkolem mužů jako Macro nebo on je hájit hranice rozsáhlého impéria proti kmenům a královstvím mimo něj, které na něj pohlížejí závislivě a nepřátelsky.

Cato odvedl přítele kousek stranou od cesty, aby si, zatímco on si bude otírat čelo a pak budou pít z Macronovy čutory, pořádně uvědomil ten výhled. Velebnost předchozí chvíle pominula a prefekt nyní pocítil záchvěv obavy. Někde uprostřed toho hustě obydleného města leží domov, na který se těšil, že ho bude sdílet s Julií a založí s ní zde rodinu. Teď je mrtvá a její ostatky nepochybně leží v malé urně, umístěné ve výklenku ve studené rodinné hrobce u jejího otce senátora Sempronia. Vše, co zbylo z inteligentní a odvážné ženy plné života, nyní žije dál v jejich jediném dítěti. Právě narození potomka jeho matku osudově oslabilo, takže nakonec zemřela. Z toho důvodu se teď bojí, že až poprvé spatří více než dvouletého synka, vypukne v jeho srdci svár mezi odmítáním a otcovskou láskou.

„Pojď, bratříčku,“ pobídl ho mírně Macro, „už to není daleko.“

Cato neodpověděl.

„Jseš si jistej, že si mě chceš nakvartýrovat do domu? Jestli chceš bejt nějakou chvíli sám, já to pochopím. Abys měl čas seznámit se s hochem i truchlit po Julii.“

Jeho přítel zavrtěl hlavou a pokusil se tvářit statečně: „Ale ne, truchlení už mám za sebou. Budeš u mě vítaný. Řekl bych, že mi společnost prospěje.“

„Tak dobrá, ale musím tě varovat. Popadla mě obrovská chuť k jídlu. Moh bych tebe i tvůj dům vyjíst. Mám pořád hlad. Zatracenej hlad. Čím dřív odložíme saky paky a uložíme se na noc, tím líp.“

Vrátili se na silnici, a i když se nad krajinou sklenul soumrak a pahorky i město teple ozářilo poslední světlo, vozy ani pěši se nezastavili, nýbrž ubírali se dál, přitahováni metropolí, která si výměnou za zábavy a další potěšení, jimiž lákala desetitisíce návštěvníků, žádala být živena. Když padla tma, začala se podél městské hradby mihotat jasná zář pochodní, další světla byla vidět dál ve městě a jejich zdrojem se stávaly rovněž táborové ohně rozprostírající se do stran před branami, kde se někteří cestovatelé rozhodli zůstat na nocleh. Sesedali se v kruzích kolem plápolajících ohňů, od kterých se ozýval zpěv a smích, jak se rodiny těšily ze závanů večerního chladu. Cato a Macro kráčeli dál, a když dorazili k tyčící se Raudusculánské bráně, jež vedla do města, oznámilo zatroubení rohu, že uplynula první noční hodina. Aby nemuseli platit mýto, předložili optionovi velícímu strážným své vojenské známky a prošli pod obloukem brány. Byly to už skoro tři roky, co naposledy pobývali v Římě, a zápach splašků, hnijící zeleniny a nakyslé zatuchliny je na okamžik zarazil. Linie ostijské cesty vedla dál hustě osídlenou Aventinskou čtvrtí, kde nad ulicí hrozivě čněly zchátralé nájemní domy, ještě vyšší než v Ostii. Jen tu a tam se vyskytla svítlna a slabé světlo z oken a dveří, ozařující cestu dvěma vojákům, kteří kráčeli po vyvýšeném chodníku vedle vozovky. Venku byla pořád spousta lidí, již se vyhýbali kárám hrčícím po rozježděném dláždění, a ačkoli se Cato nemohl ubránit dojmu, že je ve své vojenské tunice nápadný, vypadalo to, že si jeho ani Macrona nikdo nevšimá.

To v něm vyvolalo slabý a známý pocit nelibosti. V Británii s Macronem veleli stovkám mužů, kteří chovali ve vážnosti je i jejich hodnosti. Druhů, kteří prolévali krev a pokládali život, aby římský lid mohl spát beze strachu z nepřátel a užívat plodů vítězných bojů svých vojáků. Tady v Římě však o těžce vydobytých triumfech Catona, Macrona a celé armády v Británii

skoro nikdo nic neví. Jsou jim věnovány jen drobníčky ve věstníku hlavního města, který lidé starající se o své každodenní záležitosti stejně čtou jen zřídka. Oba vojáci jako by byli neviditelní. Když minuli do výše čnějící konec Velkého cirkusu a začali sestupovat z kopce k Foru, přidávaly se k bolesti v Catonově srdci také skličující myšlenky.

Střed města plál září pochodní a ohňů v železných koších a ulice i volná prostranství byly plné hýřilů, pouličních prodavačů, prostitutek a kapsářů, jejichž pokřikování se ozvěnou odráželo od chrámů i profánních budov. Cato pevně držel ruku na chlopni své brašny a postupoval ostražitě, když si hledali cestu přes Forum. Macro po jeho boku dělal totéž, i když lačnými očima bloudil po ženách opírajících se u vchodů do nevěstinců. Některé vyvolávaly, jaké služby nabízejí, když je oba vojáci míjeli, ale většina stála s netečnými napudrovanými tvářemi, protože byly opilé nebo usmýkané nekonečnou dřinou a lopotou svého řemesla.

„Nazdar, vy!“ vstoupila jim do cesty vysoká světlolvasá žena s malou bradou a bezstarostným úsměvem. „Vojáci, co? Těm nabízím zvláštní ceny. Zvláštní ceny a zvláštní služby,“ mrkla na Catona, který ukročil, obešel ji a pokračoval v cestě. Obrátila tedy pozornost k Macronovi a popadla ho za ruku, než stačil zareagovat. Cestou z Británie si už několikrát dopřál potěšení ze společnosti žen, ale pořád pociťoval ve slabínách známé šimrání, a tak zastavil, aby si ji prohlédl.

„Líbí se ti, co vidíš, no ne?“ usmála se vědoucně, pevně mu sevřela ruku, stáhla mu ji dolů a přiložila k ochlupenému pahrbku mezi svými nohama. „A líbí se ti, co cejtíš?“

„Moc,“ zachechtal se centurion, jehož se zmocnilo neodbytné pokušení. Pak uviděl, jak přítel zastavil a zamračeně se ohlédl, a ruku jí vytrhl. „Až jindy.“

„Škoda,“ stiskla mu pevně paži. „Vypadáš, že bys doved holku potěšit. Když tudy zase někdy půjdeš, ptej se po Columnelle. Budu na tebe nažhavená. A co jsem řekla o zvláštních cenách, platí dál.“

Macro povytáhl obočí: „A co zvláštní služby?“

„Taky.“ Rychle ho políbila na rty a on ucítil v jejím dechu víno. „Tak brzy nashle.“ Přidal do kroku a přítele dohonil, právě když vcházeli do dlouhé rovné ulice vedoucí do čtvrti Kvirinál.

Jakmile nechali Forum za sebou, zastavil Cato pod lampou zavěšenou na nosníku před paštikářstvím a vytáhl dopis, který mu více než před rokem

zaslala Julia a v němž mu dávala pokyny, jak najde dům, který koupila. Byl to domov, kde očekávala jeho návrat. Při tažení si častokrát představoval svůj příchod domů a nádherný zážitek, až ji opět obejmě. Teď to vypadalo, že se mu ten sen vysmívá. Kruté vysmívá. Cítil, jak se mu při pohledu na její úhledný rukopis zachvívá a zmítá srdce, a tak psaní spěšně zase poskládal a zasunul zpět do torny.

„Není to daleko. Tudyhle.“

Vykročil, aniž čekal na odpověď, a Macro vrhl chvatný pohled dozadu na Columnellu, která teď dotírala na vyzáblého šedovlasého muže s váčky pod očima. Zhluboka si vzdechl a dohnal přítele. I když čtvrt rozkládající se na kvirinálském pahorku patřila v Římě k těm lepším, ulice byla pořád úzká a na obou stranách z ní odbočovaly zlověstně vyhlížející uličky. Bylo to místo, kde se ve stínech rádi ukrývali lapkové číhající na neopatrné jedince. Na vrcholku pahorku, kde byl vzduch méně smrdutý, se místo nájemních bloků objevily první městské domy patřící zámožným kupcům, příslušníkům jezdeckého stavu jako Cato a nejméně mohovitým senátorským rodinám. Po obou stranách impozantních vchodů tu bylo hodně krámků a dílen, z nichž některé nabízely lepší zboží jako koření, látky, jemná vína a chléb.

Přešli dvě křižovatky a na třetí Cato zabočil doprava. Odpočítal dveře, které míjeli, a stanul před jedněmi, úhledně pobitými hřeby, asi padesát kroků od rohu uličky. Z té stoupaly tři sešlapané schody a na železné konzoli hořela osamělá olejová lampa, zavěšená nade dveřmi dost vysoko, aby unikla chňapání nějakého kolemjdoucího poberty. Zahleděl se na dveře a jemně si sevřel bradu palcem a ukazovákem.

„Cítíš se dobře, Catone?“

„Ne... Moc ne.“

Macro natáhl ruku a položil ji příteli na rameno. Byl u toho, když se prefekt seznámil s Julií, a znal ji dost dobře, aby pro její smrt truchlil i sám, nejen proto, že těžce zasáhla Catona. Byla to báječná žena, která by byla báječnou matkou, a co je ještě důležitější, osobou, která by přítele učinila šťastným a méně melancholickým. Centurion svého druhu znal od doby, kdy Cato vstoupil do legií, a sledoval, jak se z řadového vojáka vyšvihl na centuriona a pak ho přeskočil a stal se jeho nadřízeným. Je to zvláštní, zauvažoval jednou na chvíli, být druhem, přítelem a podřízeným. Ale jde i o něco víc. Cato snad je druhem ve zbrani, ale jemu je spíš mladším bra-

trem nebo synem, a Macro s ním jako každý otec rovnou měrou sdílí radost i zármutek.

„Julia už není, ale tam uvnitř je tvůj syn. Potřebuje tě, když teď nemá matku.“

Cato na něho vrhl chmurný pohled. „Copak já vím, co je to být otcem, Macrone? V posledních deseti letech snad nebyla chvíle, kdy bych nebyl voják. Jsem vymáchaný v krvi mužů, které jsem zabil a které mi zabili před očima. Co já vím o vypiplávání a vychovávání dětí?“

„Já jsem tě nevyzýval, abys ho hejčkal, mladej. Říkám jen, že bude potřebovat chlapa, ke kterému bude s úctou vzhlížet a kterej mu poví, co a jak. Takovýhle věci. A ty nejsi pro tenhle úkol o nic horší než každej jinej. Když ho splníš správně, tak jsem si jistej, že se z malýho Lucia vyklube do puntíku takovej skvělej chlap jako jeho táta, no ne? A teď jsem utahanej. Bolej mě nohy a potřebuju se najíst. Tak budem tu dlouho stát jako dva pobudové, anebo půjdem dovnitř?“

Cato se chabě usmál: „Dobrá. Tak do toho.“

Zhluboka se nadechl, vystoupil po schodech a hlasitě dvakrát udeřil klepadlem. Chvilí vládlo naprosté ticho, a už to chtěl zkusit znovu, když oba uslyšeli zakašlání a okamžik nato skřípot zástrčky. Za železnou mřížkou se otevřela špehýrka a zahleděl se na ně podezřívavě pár očí.

„Kdo jste?“ otázal se drsný hlas. „Nikoho nečekáme. No?“

Cato mužův upřený pohled opětoval. „Jsem prefekt Quintus Licinius Cato, vracím se z tažení v Británii a tohle je můj dům, můj domov. Tak mě pusť dovnitř.“

Kapitola třetí

„Prefekt Cato?“ zazněl hlas muže za dveřmi šokovaně. Pak se jeho oči zúžily. „Pán je v Británii. Táhni.“ Pokusil se zavřít kryt špehýrky, ale Cato vrazil ruku mezi pruty mříže a zabránil mu v tom.

„Počkej. Jsem ten, co říkám. Podívej se.“

Zašmátral po své vojenské známce, pozvedl ji a nastavil do mdlého světla lampy tak, aby si muž mohl přečíst nápis. Následovala krátká zámka, během níž vrátný zřejmě známku bedlivě zkoumal a Cato se zamýšlel, jestli ten člověk vůbec umí číst. Pak sluha na prefekta znovu pohlédl. „Jestli jseš ten, co říkáš, že jseš, tak co děláš tady v Římě, když bys měl bojovat s barama v Británii?“

„Nový guvernér nás tady s mým společníkem poslal zpátky do Říma.“ Cato byl unavený a docházela mu trpělivost. „Tak otevři dveře a pusť mě dovnitř.“

„A kdo je teda ten chlap s tebou?“

„Centurion Macro. Manželka se o něm určitě zmiňovala.“

„Paní o něm mluvila... No dobrá, pane, věřím ti.“

Vrátný podstoupil od dveří a víčko špehýrky zaklaplo na místo. Hned nato se ozval nezřetelný zvuk odtahované těžké závory, dveře se na naolejovaných závěsech lehce otevřely a objevil se pevně stavěný mužský s tmavou tváří. Měl na sobě prostou hnědou tuniku, a když ustoupil stranou, aby nechal Catona s Macronem vejít, hluboce se uklonil.

„Vítej doma, pane.“

Zavřel dveře, zastrčil závoru a omluvným tónem pokračoval: „Odpusť, ctěný Catone. Musel jsem mít jistotu, kdo jsi. V tuhle chvíli jsme v domě jen já a chuva. A samozřejmě mladý pan Lucius. Tak musím dávat pozor, zvláště při tom, co se v posledních měsících děje po ulicích.“

„I tady se odehrávalo něco zlého?“

„Ano, pane. Příznivci císařovějch dědiců podněcujou nepokoje. Každá

strana se snaží získat podporu chátry pro toho svého a využívá pouliční bandy, aby prosadili svou.“

„To je moc špatné,“ odpověděl Cato a ve snaze dovést se víc o domě, který jim Julia vybrala jako rodinné hnízdo, se rozhlédl po skromné před-síni. Svíčka v držáku na malém postranním stolku poskytovala právě tolik osvětlení, aby ze tmy vystupovaly podrobnosti. Vlevo byla alkovna s malým oltářem a několika figurkami představujícími domovní duchy. V protější zdi byl další výklenek, ve kterém zářila bledá tvář. Cato pocítil, jak se mu v týle ježí vlasy, když rozpoznal rysy. Polkl a zvolna se přiblížil. Voskovou posmrtnou masku zezadu prozařoval chvějivý plamínek olejové lampičky. Zblízka viděl tahy jejího obličejе jasněji a pocítil ostré bodnutí touhy po zemřelé manželce. Zkusmo vztáhl ruku a masky se dotkl, ale když ucítil hladkou tvrdost vosku, všechny iluze, že vidí její podobu, se rozplynuly. Stejně však chvíli hladil zaoblení tváře, než se otočil k ostatním.

„Je mi moc líto, že jsi utrpěl takovou ztrátu, pane.“

„Děkuju,“ kývl Cato. „Jak se jmenuješ, kamaráde?“

„Amatapus, pane.“

„Jak dlouho tady bydlíš?“

„Celej život, pane. Narodil jsem se v otrocký ubytovně. Když dům koupila paní Julia, započítal mě můj dřívější pán do ceny. Udělala ze mě majordoma.“

„Aha. A chůva?“

„Petronella? Ta byla najatá jako kojná. Když paní umřela, nechal ji váš tchán tady, aby se starala o pana Lucia.“

„No dobrá, rád bych viděl zbytek domu. Ale nejdřív bych chtěl vidět svého syna.“

„Samozřejmě, pane.“ Amatapus natáhl ruce. „Vaše pláště, prosím.“

Cato mu odevzdal plášť a tornu a Macro ho následoval. Správce je zavěsil na kolíčky v koutě předsíně a gestem příchozím naznačil, aby za ním prošli krátkou chodbou. V jedné i druhé zdi byly zamřížované dveře a Cato odhadl, že se jimi vstupuje do místností, vedoucích po obou stranách vchodu do ulice. „Jsou při domě dílny a obchody?“

„Nalevo je košíkář a napravo pekař, pane.“

„A jaký nájem platí?“

Otrok potřásl hlavou: „To nevím, pane. Takový záležitosti jsem nikdy na starosti neměl. Těch se ujal otec paní Julie, než se vrátíš.“

„Ach tak.“

Na konci průchodu vešli do atria. Pod otevřeným nebem tu ležel čtvercový bazének s mozaikovými zpodobněními ryb. Nevýrazná záře hvězd poskytovala právě jen tolik světla, aby mohli rozeznat, co je kolem, a Cato uviděl několikery dveře ústící do atria a v jednom jeho rohu úzké schody vedoucí do patra.

„Moc pěkný,“ poznamenal Macro, když se rozhlédl, „opravdu moc pěkný. Pořídil jsi dobře, mladěj, to je jistý.“

„Nahore jsou čtyři pokoje. V tuhle chvíli všechny prázdný. Paní už neměla možnost je vyzdobit a zařídit. Táhle je její ložnice. Pak je tu pracovna, kterou uchystala pro tebe, vedle ní jídelna a ty poslední dveře vedou do komůrky pana Lucia. Chceš ho vidět? Bude spát.“

Cato přikývl: „Podívám se na něj hned.“

„Tak mě na chvilku omluv, pane. Donesu z kuchyně lampu.“

Sluha vyšel z atria jiným průchodem a vojáci slyšeli jeho tlumený rozhovor s nějakou ženou. Macro se obrátil k příteli.

„Jakej z toho máš pocit?“

„Pocit?“ zapřemýšlel chvilku Cato. „Jako vetřelec, abych pravdu řekl. Nikdy dřív jsem dům neměl. Tohle všechno je pro mě nové. Nevím, jak si s tím poradit.“

„Dostane se nám toho, co nám uchystal osud. A co s tím budeme dělat, v tom nemáme na vybranou.“

Cato se usmál: „Copak to je? Filozofie?“

„Zkušenost, mladěj. To je o moc lepší.“

Mdlá záře a zvuk šouravých kroků ohlásily Amatapův návrat. Doprovázela ho tělnatá žena ve volně splývající tunice, která na ní visela jako stan. Majordomus jí dal rukou znamení, ať pokročí kupředu, a ona se Catonovi a Macronovi uklonila.

„Tohle je Petronella, pane.“

Ve světle lampy Cato viděl, že žena má hezký buclatý obličej, průbojně tmavé oči, vysoké čelo a pěkně nakrátko ostríhané tmavé vlasy. Vypadala na trochu přes třicet, i když v tlumeném osvětlení se to nedalo říct s jistotou.

„Předpokládám, že už ses dověděla, kdo jsem.“

Kývla.

„Rád bych viděl svého syna.“

„Ano, pane.“ Vzala od Amatapa svítilnu a zavedla je ke dveřím, ale když vzala za závoru, zastavila se. „Pane, bude lepší, když tam půjdem jen my dva. Nemělo by cenu chudáka dítě vyděsit, kdyby se probudilo a vidělo, že má kolem sebe tolik dospělých.“

„Dobrá,“ obrátil se Cato k příteli. „Nevadí ti to?“

„Ani trochu. Je to tvůj syn. Však já se s ním časem jaksepatří seznámím.“

„Děkuji ti.“ Prefekt se otočil a pokynul chůvě, která zvedla závoru, jemně strčila do dveří a otevřela je. Nato pozdvihla lampu a jako první vkročila do místnosti, nepříliš velké a prostě zařízené komory. Vedle lůžka stála u vzdálenější zdi stolička a v jeho nohách truhla.

„Opatrně, pane,“ zašeptala Petronella a ukázala mu pod nohy. Pohlédl dolů a zjistil, že by v příštím okamžiku šlápl na nějaké dřevěné panáčky. Shýbl se, jednoho zdvihl a spatřil, že je to neuměle vyřezaný legionář.

„Ty máš moc rád,“ poznamenala chůva. „Pořád je tahá, pane. Je s ním potíž, když je má nechat být a jít si lehnout.“

Cato položil figurku na zem a tiše přistoupil k postýlce. V zářích svítilny, kterou Petronella držela ve zdvižené ruce, uviděl chlapečka ležícího na břiše, s hlavou pootočenou do strany a rukama rozhozenýma po matraci. Lehkou přikrývkou si odkopal a natáhl buclaté nožky, nosík měl pokrčený, něco si nesouvisle mumlal, pak si vzdychl a už zase dýchal lehce a rovnoměrně. Cato se sesunul na okraj lůžka, zlehka se dotkl hebkých tmavých kadeří a pocítil, jak sebou jeho srdce škublo.

Tohle je jeho synek. Lucius. Krev jeho krve, stejně jako Juliiny. Rázem mu připadalo, že klouček zdědil její ohrnutý nosík a drobounkou bradu. Z té myšlenky ho bodlo v prsou a znovu bolestně zatoužil po ní, po Julii. Mlčky proklínal bohy, že mu ji vzali.

Zvedl se a kývl směrem zpět k atriu. Nechali hošíka spát a tiše za sebou zavřeli dveře.

Macro nachýlil hlavu: „Tak co?“

„Je v limbu a spí jako veterán.“

Centurion se uchechtl: „Takže odštěpek ze starýho špalku. Má to dobrý.“ Pak se mu tvář zkrabatila a ústa se široce rozevřela v nechtěném zívnutí. „Kurva, já jsem na hromadě.“

„To vidím. Amatape, vyhledej centurionovi pohodlnou postel.“

„Ano, pane. A tobě taky?“

„Já budu spát v hlavní ložnici.“

„Ano, pane.“

„No a vzbudit nás oba můžeš zítra o druhé hodině. Předpokládám, že jídla je tu dost.“

Petronella přikývla: „Plno, pane.“

„Tak se půjdem trochu vyspat.“

Amatapus sraštil čelo: „Nechceš vidět ostatní části domu, pane?“

Cato přešel pohledem po atriu. „Je tu ještě něco?“

„Ach ano, pane. Kuchyně, ubikace pro otrocky, ale hlavně zahrada a venkovní jídelní kout. Tuhle část domu měla paní nejradši. Teď toho samozřejmě moc neuvidíš.“

„Tak se můžeme podívat ráno,“ přerušil ho Cato, „poněvadž teď oba potřebujeme spát. Postarej se, prosím, o centuriona Macrona. Opatři mu jinou lampu a tuhle dej mně. Najdu si cestu sám.“

Se svítilnou v ruce se obrátil k příteli: „Spi dobře.“

„To určitě budu,“ ukázal Macro kolem sebe. „Lepší kvartýr si jeden těžko může představit!“

Usmáli se utahaně jeden na druhého a Cato vykročil kolem bazénku se sloupovým k místnosti, kterou mu předtím ukázal Amatapus. Zvedl závoru, panty slabě vykvikly a dveře se směrem dovnitř otevřely. Překročil práh a ucítil, že se ve vzduchu vznáší sladká vůně, jejíž zdroj zřejmě do pokoje umístila Julia, aby tam bylo příjemněji. Hlavní ložnice byla rozlehlá, u jedné zdi stály truhly, u protější stůl, sedátka a poličky s hrnci a džbány a uprostřed velké lože s tlustou matrací, přehozem z jemného plátna a dvěma bytelně nacpanými podhlavníky. Vedle postele ležely malé opánky.

Popošel ke stolu a uviděl na něm kartáče, zrcadlo, nádobky s lícidly a voňavkami a dřevěný rám, na kterém visely náhrdelníky a náramky. Z jedné strany ležel tlustý stříbrný amulet a Cato se usmál při myšlence, že ho koupila, aby mu ho dala při návratu. Pak se obrátil k posteli.

Svítilnu položil na stolek vedle lůžka, svlékl se a poskládaný oděv nechal na židli. Pak odtáhl přehoz, vlezl si do postele, uložil se na bok a přitiskl nos k povlaku podhlavníku, z něhož vdechl slabý závan zase jiné vůně, tentokrát jemnější a lidštější. Nezaměnitelné vůně vlasů. Juliiných vlasů. Zavřel oči, natáhl ruku přes prázdnou půlku lože a přešel prsty po matraci ve snaze nalézt malé důlky, dosvědčující, že tu před časem ležela. Spánek ne a ne při-

jít, nepokojně sebou házel, myslí se mu honily vzpomínky a hrozný, bolestný pocit ztráty s daleko drsnějším vědomím, že bude muset dál žít bez Julie a bez lásky.

Jenže je tu jeho syn. A je tu Macro. Pokusil se dodat si tím útěchy, ale zmocnil se ho nával osamělosti, větší, než jaký kdy v životě pocítil.

Kapitola čtvrtá

Když Cato druhý den ráno vyšel z ložnice, uslyšel smích. Skoro nespál. Protřel si oči, narovnal se v ramenou a obrátil se po zvuku, jenž se rozléhal v chodbě vedoucí do zadní části domu a do zahrady. Minul troje dvířka do místností otroků a došel k otevřeným dveřím kuchyně. Když vdechl hutnou vůni smaženého jídla, uvědomil si, jaký má hlad, zastavil se a nahlédl dovnitř.

Petronella přikládala do ohně pod roštem dřevěné uhlí. Na roštu stála velká pánev, ve které syčely a prskaly cibulky a klobásky. Narovнала se, otřela si ruce o umaštěnou zástěru a zpozorovala ho.

„Jé, pane! Tys mě teda překvapil.“

„Promiň.“

„Nejsme tady v domě zvyklí na společnost. Od té doby, co paní umřela.“ Soucitně se na něj usmála. „Dáš si něco ke snídani, pane? Ten druhý důstojník dorazil naše zbytky vepřovýho a chleba a ještě si poručil tohle. Mám taky ohřátý víno.“

„To mi bude úplně stačit.“ Vykročil z chodby do jasné sluneční záře a chvíli mžoural, než mohl vnímat, co vidí. Zahrada za domem nebyla příliš široká, ale táhla se celých čtyřicet kroků až ke zdi vzadu, za kterou procházela další ulice, rovnoběžná s tou, do níž vedl vchod. Také po obou stranách stály vysoké zdi, poskytující soukromí před zraky sousedů, a na druhé straně ulice byly až do určité vzdálenosti v dohledu jen taškové střechy, což znamenalo, že do zahrady není odnikud vidět. Uslyšel znovu smích a opodál u zahradní zdi spatřil místo kryté přístřeškem. Byl tu prostý kamenný stůl s jídelními lehátky vycpanými polštáři po třech stranách. Na největším lehátku spočíval na zádech Macro a držel si nad obličejem Lucia. Klouček se hihňal a pak ze sebe vyrazil břeškný smích, když ho centurion spustil, foukl mu na břicho a jeho rty přitom vydaly drnčivý zvuk.

„Tohle říkáme primipilovi!“

Cato se neubráníl smíchu, když k nim kráčet.

Přítel vzhlédl a zazubil se: „A tady máš tatínka!“

Posadil si hošíka na klín, pak ho postavil na zem a jemně ho postrčil: „Tak běž, pozdrav se s ním.“

Lucius zaváhal a s prostředníčkem a ukazováčkem pravé ruky v puse upřel na otce nejistý pohled. Cato se na něj vřele usmál a přidřep, aby si byli blíž. Natáhl ruce.

„Lucie, pojd sem, můj chlapče.“

Klouček se nepřiblížil, nýbrž sklopil hlavu a nadále na něho pohlížel z podlebí, jako by se tak mohl schovat z dohledu.

Cato nemotorně postoupil o krok kupředu a zkusil to znovu: „Pojď ke mně, Lucie... Však já tě nesním,“ usmál se na synka nuceně, jenže ten se zprudka obrátil a objal koleno Macronovi.

„Ale prosím tě!“ sraštil centurion tvář. „Nějakej barbar s chlupatou prdelí se z něho strachy podělá, ale ty přece ne, malej vojáčku. Koukej,“ zvedl Macro hošíka, otočil ho a pohlédl na Catona přes jeho rameno. „Tohle je prefekt Cato, jeden z nejstatečnějších mužů a nejschopnějších důstojníků v celý zatracený armádě. Tobě přeje štěstí, že je to tvůj táta. No tak ho pěkně pozdrav, mladě.“

Luciovi to nedalo, vzhlédl k otci a ostýchavě se usmál: „Blý den.“

Cato pocítil bodnutí žárlivé dotčenosti, že přítel využil příležitosti představit se chlapci dřív. Měl se držet zpátky a tuhle šanci přenechat jemu. Rychle tu nedůstojnou myšlenku zaplašil, neboť si uvědomil, že Macro by nikdy nic takového neudělal úmyslně. Je prostě škoda, že on spal déle. Teď bude muset leccos dohánět. A snad dítě také trochu léká pohled na jizvu, která se mu táhne přes obličej. Usedl před synkem, pomalu napřáhl ruce a přitáhl si Lucia do objetí. Potom ho inspirován Macronovým příkladem pozvedl, vyšpulil rty a drčivě mu přes ně foukl na břicho.

Lucius vyjekl leknutím, dal se do křiku a začal mávat pěstičkami a kopat nožkami. Cato ho postavil na zem a pohlédl na něj poplašeně: „Copak jsem ti udělal? Je ti něco? Macrone, co mu je?“

Macro pobaveně mlaskl jazykem: „To jsem blázen. Před chvilkou se mu to tak líbilo, však jsi viděl.“

Lucius bezútešně vřeštěl, po buclatých tvářičkách mu stékaly slzy a dokořán otevřená pusinka odhalovala dva zoubky jako perličky.

„Co je to za blázinec?“ optala se Petronella, která vyšla z domu. Nesla

pánev s klobásami a cibulí, ale spěšně ji postavila, popadla Lucia a přitiskla ho k sobě. „Co se děje, malej pane? Vylekali tě ty velký? Měli by se stydět, jó? Ty moje jehňátko chudátko.“

„Ale vždyť já nic neudělal,“ bránil se Cato a v gestu nevinnosti pozdvihl ruce. „Jen jsem se s ním vítal.“

„Tyhle vojáci. Jaký vlastně jsou?“ zamumlala si chůva. „Tady máš snídani, pane. Dobrý chutnání, já zatím hoča uklidním a nakrmím ovesnou kaší.“

„Dej mu najíst tady,“ nařídil jí Cato, „spolu s námi. Měl by si začít zvykat na otce.“

„A na strejčka Macrona,“ zašklebil se centurion.

Cato se obrátil k příteli a udiveně povytáhl obočí: „Strýčka Macrona?“

„Proč ne? Jsem ten nejbližší tvor, kterýho kdy může mít za strejčka. A teď pojď, poslechnem tu dobrou ženu a trochu zatočíme s těmahle krásně vonícíma klobáskama.“

Když se chůva se svým nákladem vzdálila do kuchyně, Macro popadl svou dýku, napíchl jednu klobásu, zuby urval konec a pustil se do usilovného žvýkání. „Báječný. Nafutruj se, Catone.“

Cato, který nemohl zapřít svůj hlad, se uvelebil na lehátku vedle Macrona a naložil si klobásy a cibulky na talíř. Chvilí poté se vrátila Petronella, držící na jedné ruce Lucia a ve druhé kouřící misku. Zaujala zbylé lehátko a chlapce si posadila na široký klín. Okamžik nato se Macro poplácal po břiše a říhl. „Báječný!“

Lucius na zvuk vypouklil oči, ukázal prstíkem a rozesmál se: „Mak, mak!“

Centurion se potěšeně usmál a uhodil se do prsou: „Správně! Strejček Makmak.“

Cato vzdychl: „Při bozích, kdyby tě teď viděli vojáci, kterým jsi velel.“

„No, neviděj mě. Ani ty, co tažení přežili.“ Po téhle poznámce následovala krátká zámka, protože oba muži si vzpomněli na strašlivou zimu a hlodavý hlad při ústupu z ostrova Mona, který stál tolik jejich druhů život. Pak Macro se zakašláním napřáhl čepel dýky a chtěl si nabodnout další klobásu, ale zjistil, že je to už poslední, a tak s pohledem na Catona zbraň odtáhl.

„Ta je tvoje.“

Cato dojídal a sledoval synka, jak se živí ovesnou kaší. Ke konci jídla Lucius sevřel rty a otočil vzdorovitě hlavu stranou.

Petronella pomlaskávala: „Ale no tak, pane Lucie, jen ještě trošku.“